

mint

DO

nyv

ar, német,

ven az

let

ak!

rejobb

„Dante“

avi 8. ei

kell fizet-

onta cse-

shatja a

zenzációt

alom leg-

reit

ért.

re is

könyvtár

Fürdőkre

n küld.

ben

HÖZ

egész

szép nyara

Az erősebb

ár 198 lei

ályon I—II

ár 170 lei

r, kötve

ár 198 lei

(Anekdoták)

árom fia

ár 198 lei,

Ami a városi

nem kíván, W. J. J.

jut" sorozat

közben el-

sőli kérek:

SZERKESZTŐ
Ejeli
KIADÓI
St. Dl. Ramaseter Róbert
ELŐFIZETÉS 11. 8
Egész évre — 1150 Lej
Félévre — 600
Negyedévre — 620
Egy hónapra — 110
X. évfolyam ♦ 179. szám
1929 Augusztus 10 Szombat
* 5689 év Ab 4 *

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a
Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 38. Tel. 4-13
és a
LLOYD EXPRESS
Str. Gela No. 20. Telefon 14-55
hirdetési irodák vesznek fel

Ugocsa non coronat

Soha még a cionista kongresszus nem változta ki az egész civilizált világnak annyira egyetemes érdeklődését, mint az a parlament, amely Herzl Tivadar képe alatt és az ő szellemének jegyében ült össze Zürichben ezeken forró nyári napokon. Mi sem természetesebb, mint ez a felfokozott érdeklődés. A zürichi kongresszus ratifikálta azt a határozatot, amely módot nyújt arra, hogy világ egész zsidósága bekapcsolódjék az országépítés gigászi művébe. A zsidó nép egyetemes szolidaritása építi fel az óshazát és zsidó és nem zsidó szívek egyaránt megdöbbennek az akaratkifejtésnek, az áldozatkészségnek, az energiának eme nagy szerű megnyilatkozása előtt. A cionista mozgalom már régen a történelem, a zürichi kongresszus tulajdonképpen nem tett egyebet, mint egy hatalmas lépéssel előrevitte, kiszélesítette a zsidóság Palesztina-centrikus áramlását.

Alkalmunk lesz arra, hogy a zürichi kongresszus jelentőségével érdeme szerint foglalkozzunk. Most e helyütt hadd mutassunk rá arra, hogy a zsidó nép becsületesebb, konstruktív és imponálóan egységes megnyilatkozásában megszólalt egy szonáns hang is, akadt egy ünneprontó manifesztáció is. Van a magyarországi zsidóság egy rétegének néhány vezető férfa, akik nem elégszenek meg azzal, hogy hogy kivonják magukat a zsidó nép minden fiára elkötelező szolidaritásból, de valami önmegtévesztő álhazafiságtól elragadtatva minden alkalmat megragadnak arra, hogy a zsidó nemzeti otthon felépítése ellen demonstráljanak. Ime, milyen hirt röpitett ma világgá a hivatalos magyar sajtóiroda:

„Budapestről jelentik: Miután a kongresszuson a magyarországi zsidóság kis töredékének néhány delegátusa is jelen van, a magyar képviselőház zsidó tagjai, Sándor Pál és Dési Géza képviselők nyilatkozatot adtak közre a budapesti sajtóban, amelyben hangoztatják, hogy a magyarországi zsidóság nem azonosítja magát a zürichi kongresszussal, hanem ezen az uton is kifejezi törhetetlen magyar hazafiaságát, így is demonstrálva azt, hogy a zsidóság nem faj, hanem csupán felekezet“.

„Kis“ töredék, „néhány“ delegátus és — last not least — „csupán“ felekezet. Nem polemizálunk ezzel a frazeológiával és azt sem vitatjuk, vajjon a kongresszuson résztvevő Löw Immanuel és Fischer főbb képviselők igazán a magyar zsidóságot, vagy az a Sándor Pál, akinek családja régen levált a zsidóság testéről. „Ugocsa non coronat“ szerű jellege van ennek a megnyilatkozásnak, amellyel per beszélni túlhaladott álláspont volna. Vajjon szükséges-e ezzel szembe állítani azt, hogy aki csak értéket képvisel a ma élő doctan állnak az építőmunka mögött és hogy az európai népeknek olyan kiváló zsidóságban, azok valamennyien elfogó-

reprezentánsai, mint Macdonald, Benes, Vanderwede, Wedgwood és annyian mások, szóban és írásban az entuziazmus, az elragadtatás és csodálat hangján nyilatkoztak meg a zsidó népnek e hámulatos erőfeszítése mellett. A véletlen hozta ugy magával, hogy ugyanazon a napon, amikor a magyar sajtóiroda a fentebbi hirt sietett széttelegrafálni, egy bukaresti lapban, a zsidóbarátsággal nem vádolható Curentulban Nichifor Crainic országgyűlési képviselő, az egyik legkiválóbb publicista és költő tollából a cionizmusáért lelkesedő és ezen keresztül az

egész zsidó népet respektáló cikk látott napvilágot.

„Valóban rendkívüli az, amit Palesztinában néhány év alatt megvalósítottak. Hatalmas civilizációs munkát végeztek ott.“

Akárhogy is, nekünk a cionizmus szimpátiás és ennek a szimpátiának kezdettől fogva kifejezést adtunk. Szép lendületű, romantikus mozgalom ez, amely valóban tekintélyes megvalósulásokat hozott. Talán a század legnagyobb romantikus mozgalma a cionizmus és ez a mozgalom az ellentétes zsidó attitűdök felett,

két, a bibliában fuzionált elvei proklamál: a hazát és a vallást. A zsidók csak azok számára internacionalisták és valóságellenesek, akik ilyennek hiszik őket“.

Nichifor képviselő, a keresztény publicista, a század legnagyobb romantikus mozgalmanak mondja a cionizmust. Sándor Pál, a zsidó képviselő, nem azonosítja magát azzal a „kis“ töredékkel, amely ebben a megmozdulásban részt vesz. Gyönyörű kontraszt, amely mindennél szomorubbán világítja meg a Sándor Pál és a hozzás hasonló önmeghasonlottak tragédiáját.

„A hágai konferencia véglegesen megteremti a világbékét“,

Az angol sajtó az azonnal való kiűritést követeli. Ellenőrző bizottságot sem akarnak

London, aug. 9. Henderson angol külügyminiszter tegnap magához kéréte az újságírókat és kijelentette előttük, hogy véleménye szerint a hágai nemzetközi konferencia bizonyára a Rajna-vidék kiűritését fogja elhatározni. Anglia és Franciaország képviselői má azzal az elhatározással mentek Hágába. Nincs sok értelme, hogy a Rajna vidékén továbbra is ott tartsák a megszállt csapatokat, ha a Young-tervezet életbelép.

A Times rámutat a konferencia nagy fontosságára és azt írja, hogy ez a tanácskozás harmadik és végleges fázisa

annak a törekvésnek, amely oda tendál, hogy a régi, normális európai béke visszaálljon. A hágai konferenciának sokkal messzebbmenő céljai vannak, mint a londoni és locarnói konferenciának. A mostani tanácskozás megoldani kívánja a még függő gazdasági, politikai és morális problémákat. A Times óva inti a konferencia résztvevőit, nehogy újra általános vitát provokáljanak a Young-tervezet egyes részleteiről, mert különben aligha lehet majd a mostani problémákat megoldani.

A rajnai kiűrités mellett különösen a

Daily Chronicle foglal állást.

— Követeljük, — írja az idézett újság — hogy maradék nélkül vigyük keresztül a kiűritést. Mi a magunk részéről elutasítjuk a franciáknak azt a javaslatát is, hogy ellenőrző bizottság működjön továbbra ezeken a területeken. Nem akarunk újabb problémákat felállítani magunk ellen.

A lapok egyébként azt is közlik, hogy Stresemann konkrét javaslatokat fog tenni a Saar-kérdés német-francia rendezésére.

Ezernyolcszáz forgalmi tisztviselőt akar takarékosági szempontból elbocsátani a vasut

A fölösleges adminisztratív tisztviselők helyett a munkával tulterhelt forgalmi tisztviselői kart építik le, ami veszélyezteti a vasuti forgalom biztonságát

(Bucuresti-Bukarest, aug. 9. Az Uj Kelet tudósítójától). Kétszer egymásután történt meg az elmúlt évben az, hogy valami jelentéktelen kisiklás miatt fél-napra megszakadt a forgalom Erdély és a régi királyság között. Egyizben maga Maniu miniszterelnök volt kénytelen nyolc órát vesztegelni Szinaján egy nagyon kisiklásból származó zavar miatt. Ezzel szemben a CFR vezérigazgatósága most olyan intézkedéseket lát szik foganatosítani, amelyek csak súlyosbitani fogják a helyzetet és amelyek csak a zavarok és rendellenességek számának növeléséhez járulhatnak hozzá.

A forgalmi tisztviselők számát akarják csökkenteni

Ismeretes, hogy a költségvetés redukálása alkalmával az államvasutaknál is történtek megtakarítások. A közlekedési minisztérium 170 millió lejrel szerepelt a költségvetési redukcióban. Ennek az összegnek nagyobb részét azok a megtakarítások teszik ki, amelyeket az államvasutaknál történt tisztviselői elbocsátásokkal akart a kormány megvalósítani. Az elsők között voltunk, akik a felesleges parazita tisztviselők leépítését kértük, anél is inkább, mert köztudomású, hogy a CFR kétszerannyi tisztviselőt foglalkoztat, mint az összehasonlíthatatlanul

nagyobb apparátussal dolgozó francia államvasutak. A Dimineata jelentése szerint azonban nem a központi irodákban lebzselő tisztviselőket készüli az államvasutak elbocsátani, hanem elsősorban azok számát akarja redukálni, akik a forgalmi szolgálatban vesznek részt. Holott köztudomású tény az, hogy a forgalmi tisztviselők és alkalmazottak száma abnormisan kevés és a vasuti szerezésségek löbbyire abból keletkeztek, hogy a túldolgoztatott, agyonhajszolt forgalmi hivatalnok vagy váltóór nem tudtak eleget tenni kötelezettségüknek. A forgalmi szolgálat annyira túl van terhelve, hogy például nem fővonalon dolgozó állomásfőnökök is nem kevesebb, mint 125 regisztrert kell nyilvántartania.

Katasztrófákat okozhat a forgalmi tisztviselők tömeges elbocsátása

A CFR vezérigazgatósága 26.374. számú rendelettel, amelyet Vidrighin vezérigazgató és Russ forgalmi igazgató írtak alá, utasítja a kerületi felügyelőségeket, hogy redukálják a raktárnokok, forgalmi hivatalnokok és váltóórok számát. A rendelet a tizenkét órai pihenőt vezeti be, 48 óras tura után, ha másképpen a létszám-apolás nem valósítható meg. Egy váltó több váltó kezelését bízzák. Körülbelül 1600 forgalmi tisztviselő elbocsátását írja

elő a rendelet, hogy a tíz százalékos redukációs kvóta elérhető legyen. A bukaresti sajtó tiltakozik a forgalmi személyzet redukálása ellen. A lapok annak az aggodalmuknak adnak kifejezést, hogy a kisebb létszámú hivatalnoki kar még kevésbé fogja a szerencsétlenségeket megakadályozhatni, arról nem is beszélve, hogy a vonatok rendes közlekedésében ez az intézkedés súlyos zavarokat idézhet elő. Vidrighin vezérigazgató egyébként nyilatkozatot adott a sajtó képviselőinek arról, hogy rendeletet adott, hogy a rossz pályákon a vonatok lassabban haladjanak. Eddig a vonatok nagyobb sebességgel közlekedtek és épen ezért nagyobb volt a balesetek száma. Mióta a sebességet redukálta, a balesetek száma is csökkent. Ebből viszont elkerülhetetlenül következtet az, hogy a vonatok kisebb-nagyobb sebességgel közlekednek.

Vidrighin vezérigazgatónak ezt a nyilatkozatát kissé furcsának tartjuk. Teljesen megengedhetetlen az, hogy a vonatok a vezérigazgató rendelkezésére lassabban járjanak és fejetejére állítsák a menetrendet és az ulazó közönséget, amely tíz esztendővel a háboru után mégis csak elvárhatja, hogy a vonatok nem akkor jönnek-mennek, amikor nekik épen jól esik.

A reklám berlini világkongresszusán ötezer résztvevő ugyanabban az időben tetszése szerint való nyelven hallgathatja a szónokot

Berlin, augusztus 9. — Állítólag a statisztika szerint Berlin négymilliónyi lakosságából több mint félmillió utban van. Ez nagy szám is mutatja, hogy a szegény városban is sokan élnek jól. De azért a város nem üres. Az utcákon tolong a nép. Az áruházakban kevés a hely. legfeljebb a divatos, de most üres mulatóhelyeken busul néhány jólelkű pincér az idők változatán. A színházak kevés kivétellel bezárták kapuit, a júniusi ünnepi játékok nem hoztak sok fölösleget. sőt... néhány csőd és fizetésképtelenség kísérte az ünnepi kedvet. Csak Reinhardt játszik operettet, Strauss Doneyörje új köntösben, kiváló színjátszókkal megérdemli, hogy minden berlini és idevetődő idegen egyszer meghallgassa. Ez minden, amit ma Berlin nyújt, a többi a tömeges szabadfürdőkben játszódk le, amelyek közül a legnagyobb, a Wannsee, partjain meleg napokban átlag harmincezer vendéggel dicsekedik.

A weimári alkotmány jubileuma

Augusztus, mégis felelte sokat ígér. Elsősorban itt van a weimári alkotmány első jubileuma. Augusztus 11-én kerek tiz esztendeje lesz, hogy a német köztársaság első elnöke, Ebert, szentesítette az új alkotmányt. A fiatal republika meg akarja mutatni, hogy népszerű lett és Berlinben kiváló fényvel kívánják megülni a nagy évfordulót. A köztársasági nagy szövetsége, a Reichsbanner, ötvenezer tagjával felvonulást rendez Berlin utcáin. A stadionban tízezer gyermek ünnepi játékot ad elő. A néppoparban ünnepi est lesz, amelyen a weimári nemzetgyűlés elnöke, Dávid volt miniszter fog beszédet tartani. Lesz kivilágítás, fáklyásmenet, a republikánusok házaikat fel fogják jobogózni, szóval lélekemelő ünnep lesz — két fekete ponttal. A város egy része nem fog ünnepelni, mert a német nemzeti párt híveit távol tartja minden republikánus mozgalomtól. Egy másik töredéke a városnak, amely a kommunizmusnak hódol, talán meg fogja kísértetni a rendet zavarni, nem a republika, hanem a szociálisták miatt, mert a háborúság a kommunisták meg az elvtársak között egyre élesebb formákat ölt.

A reklám világkongresszusa

A reklám nagy dobja azonban ezuttal kivételesen magának — a reklámnak szól. Augusztusban a reklám vezető emberei a világ minden részéből találkat adnak egymásnak Berlinben és egy világkongresszus készül a népszerű berendezkedés minden jó és rossz kinövésével. Lesznek tehát érdekes és mulatságos tanácskozások, egyszerre három nyelven, rendeznek továbbá egy minden tekintetben kiváló tárlatot a reklám műhelyéből, mutatva és tanítva, hogy és mint lehet, vagy jobban mondva, kellene, egészséges reklámot csinálni és lesznek fogadások, bankettek, kirándulások és még sok más minden, aminek a reklámhoz vajmi kevés köze van. Kerek ötezer vendéget vár Berlin, közöttük másfélszer amerikai, ami nem is feltűnő, mert éppen Amerika az egészséges reklám hazája. És még az sem feltűnő, hogy a kongresszus élén Luther doktor, a volt kancellár áll, akinek előrelátott, jövőendő nagy pályafutásához már minden kellék együtt van, csak — a reklám hiányzik. Berlin városának tanácsa is jól érzi, hogy mit jelent a reklám a város életében, tehát kiváló gondja a szeretetreméltósággal fogja a reklám mes tereit fogadni és be fogja nekik mutatni a város szépségeit minden oldalról és minden megvilágításban. Hogy végül a kongresszus tagjai valóban jól érzék magukat a német metropolisban, a tanácskozás rendje is egy újítással kedveskedik, a modern technika már népszerűvé tudja tenni a komoly tanácskozásokat is, tehát kiki csak azt a beszédet hallgatja majd végig, amely neki tetszik és csak azon a nyelven, amelyet őt is.

Szóval minden asztalnál fülkagyló lesz egy villamos táblázzal, a szónok, meg a három, német, angol és francia tolmács, egyszerre beszélnek külön szobában, azonkívül a fehér falon egy filmszalag szalad végig és mutatni fogja nagy betűkkel a szónok nevét, előadását és egész tudományát. Aki tehát a fülkagylóból, amelyet egy kéznyomással tevése szerint állíthat be a szónokra, vagy egy-egy tolmácsra, nem kór, a szemével élvezheti végig társai előadását, itt csak az alvást segíthet a szerencsétlen, aki mindenáron unatkozni kíván. Az új formában a kongresszus külsőleg ugyan nem lesz színesebb, mulatósabb, de inkább előli a célját, hogy a valóban érdeklődőknek adjon új anyagot az elmélkedésre. Hogy végül a beszédek nyomtatásban is megkapja a kongresszus minden tagja, csak természetes. A reklám nagy dobjának szabad utja van.

A reklám tudománya

A kiállítás pedig meg fogják tanítani a naív szemlélőt a reklám használatára. Meg kell adni, hogy a reklám ma már több, mint tudomány, igazi művészet, amelynek ugyan sok a papja, de kevés a hites prófétája. Hogy mit jelent egy jól kiokumált reklám a kereskedelem üzleti könyveiben, csak azok tudják, akiknek sikerült a hirdetés új fajtáját kitalálni. Kétségtelen, hogy még ma is ihletetlen-

KÉRJE MINDEN ÜZLETBEN EZT A

SELYEM HARISNYÁT

TARTÓS, MOSHATÓ

nek tetsző nagy összegek feláldozásával lehetséges egy-egy kereskedelmi cikkel nép szerívé tenni, viszont megeshet az is, hogy holmi trüffel, neveltséges kis összeg árán, ugyanazt a célt el lehet érni. Maga a reklám tudománya azt hirdeti, hogy felelte kis látókörre vall a hirdetéshez szükséges összeggel takarékoskodni, mert aki a reklámra költ, új vevőket szerez magának, tehát tágitja, növeli kereskedelmi összkötetéseit, új piacokra talál és lehetővé teszi, hogy több árut gyártson vagy adjon el és a több hasznából fedezze kiadásait. Aki tehát a berlini tárlatot be fogja járni, kedvet fog kapni — a reklám minden fajára és végre be fogja látni, hogy az újságokban foglalt hirdetéseknek nagy és messzemenő kereskedelmi értéke van. A különben az abc-je a reklám művészetének.

Berlin augusztus havában a reklám dobjaival vonul be.

Ötezer szakértő üti a dobát. Nagy és kivételes hangverseny lesz, pompás tűzijáték, színes bevezetője az új szezonnak, mely voltaképpen mindig a régi marad, hisz még a kánikulában sem pusztul el. Éljen a reklám...

megjédtek és egyszerűen elszöktek. A hajtók utánuk iramodtak de a megvadult állatok egy mellékutca fordultak keresztültörtek az emberömeget és óriási pánikot idéztek elő. Minderki menekült. A lovak eltértek a hámtól, sőt maga a csendőrség és katonaság is elmenekült. Nehány elefánt a Residenzszínház oszlopai közé tévedt, majd az udvari színház ellen intőztek ostromot, ahol néhány embert fellöktek. Lovasság segítségével sikerült négy elefántot bekeríteni, míg a többi négyet csak óriási erőfeszítés után tudtuk ártalmatlanná tenni.

Sven Hedin, a kiváló ázsiai kutató ezeket mondta:

— A legutóbbi, 1926-os ekspedíció belső Ázsia sivatagjainak felkutatására a legnehezebb körülmények között folyt le. Le kellett küzdenünk a kínai kormány elkeseredett ellenállását, amit végre ügyes diplomáciával sikerült is elérünk. Az ellenségek barátokká és segítőkéké váltak. Három év alatt kétezeröt száz kilométert tettünk meg. Hónapokig tartó fáradtság, leküzdhetetlen látszó akadályok, drámai feszültségi élmények, poétikus idillek, — ez volt a mi utunk. Mindenkinék ereje teljét kellett nyújtania a nagy kalandért. De mi lehetett volna pompásabb, mint a szent városban rendezett pagodaünnepélyen való részvétel, izgató tevéradászatok és tolvajok utáni hajszák, amiből az ekspedíció alatt ugyancsak kijutott nekünk.

Bernhard Kellermann, Az alagút szerzője, Magelhan tartja a világ legnagyobb kalandorának:

— A legnagyobb kaland, amelyre ember valaha vállalkozott, Magelhan világgörülme utja volt. Elszánt fickó lehetett, Tudva valójában a fűszerszigeteket a nyugati tengeri uton keresztül akarta elérni, de előbb fel kellett fedeznie a Magelhan-csatornát. Emögött nem kis meglepetésére egy teljesen ismeretlen tenger fekkdt, a Csendes Óceán, amelynek áthajzásához a flottának három hónapra volt szüksége. Amikor a ladroni szigeteket elérték, Magelhan a benszülőtteknek egy csomó szegfűt mutatott. A benszülőttek erre dél felé nyujtották ki kezüket. A flotta elindult és tényleg el is érték a keresett szigeteket. A Viktória hajó három évi távollét után szerencsésen visszaérkezett Spanyolországba.

— Ilyen óriási méretű kalandok ma persze lehetetlenek. Kisebb méretű kalandokat mindazonáltal még mindig át lehet élni, így például Tibet keleti részében, Borneo szigetén, Mongóliában, Délamerikában és a két sarkvidéken. Harmáncötven év múlva már itt sem lesz kitalálás kalandokra. Az embert a természet azonban kalandos természetűnek teremtette és ő máris megteremtette kalandvágyának új felételeit: a repülést. Valószínűleg nem ez az utolsó ötlete.

Kalandok és kalandorok

Ewers, Hedin, Kellermann és Hagenbeck nyilatkozata a kalandról

Egy német újság körkérdést intézett különféle személyiségekhez arra nézve, léteznek-e még ma kalandok, helyesebben van-e még lehetőség arra, hogy valaki kalandokat átéljen? Többen válaszoltak, így Hans Heinz Ewers, Sven Hedin, Kellermann Bernhard és a híres állatkerti igazgató, Hagenbeck Károly.

Hans Heinz Ewers a következőké válaszolta:

— Atömeg embere — és a tömeg a miniszteről a tanulatlan munkásig terjed — sohasem él át kalandokat. Ha véletlenül kalandhoz jut, nem tudja, mit kezdjen vele. A kalandor mindig társadalmi réteghez tartozik, nem tartozik egyetlen társadalmi réteghez sem, legkevésbé ahhoz, amelyből kikerült. Mindig vagy a társadalom mellett, vagy a társadalom felett áll. Amint másnak honvágya van,

őt a messzeség vonzza. A kaland mindenütt leselkedik rá: minden nagy és kis városban, minden faluban, ország-uton. Az az esemény, amely mellett a tömeg embere közömbösen halad el, erős élménnyé ébred, ha azzal az emberrel találkozik, aki élni tud.

Hagenbeck Károly az állatokkal való kalandról beszél:

— Az én számomra — mondta a kaland valamely állattal való élményt jelenti. Ezen a téren annyit lehetne mesélni, hogy kötetekre elég volna. Különösen veszélyes helyzet állt elő 1888-ban, a müncheni diadalmenetrél, Elefántjainkat a menet részére rendelkezésre bocsájtottuk és az állatok nyugodtan is viselkedtek. Amikor egy sárkánynak öltözött figura az elefántok közé tüzet kezdett hánvni, az állatok

Ujítás a szállodák világításában!
Minden európai színvonalu szálloda szobáit a

TUNGSRAM opál-takaréklámpával

világítja. Szabályozható nagyobb és kisebb fényerősségre. Nem káprázat, kíméli a szemet. Kapható mindenütt!

Nagyon fontos! Ritka alkalom!

Próbálja ki szerencséséjét

a hatóságok ellenőrzése alatt álló „Loteria Sanator” sorsjátéknál

Cluj, Str. Regina Maria No. 34.

100 lei ellenében nyerhet 4 traktort, 4 új luxusautót, 1 új szekert 4 ökrrel, 1 új kocsi 2 lóval, 10 drb. fejőstehenet és készpénzben 6.500.000 leit. Összesen 48.057 nyeremény 8.725.000 (nyolcmillióhétsházaszuszonötezer) lei értékben.

Sílessenek, vegyenek jegyeket, hogy a boldog nyerők közé sorolhassuk minél hamarabb.

Kérjen Triumph cipőt!

Minden modell exkluzív.

Anton Rosenzweig Cluj

הערבון והאחריות
Héber könyvek és talleszek
nagykereskedése. — Gyári árkál!

Szombat, **Lup**
A bán **támog**
Már sz
Eddi
(Lupény, munkatárs nek beszélne vonalon ut "világsajtó helyétől. A egy-két inté Beszélgetne ról és ha a lupényi esek gyanusnak arra, utana. Egő kel és a v lista retten azokat, ak mernek fo lódott mur testátnak a bizonyos, b bangosan rosokban. Petroszé som. Pró
— Csak szem az es zik, még hatalom it nosok, ke orvosok, e nek a aito mikor kin napok ala ciáját, hog ki mozgat ket.
Lupény zált házak áll meg. nagy forg áltján n de nincs nak sztrá mü, kézt ezekt, ze retanetes
Az egy Lupényba za volt. hogy a h mellett a Hona-tár szordán Kivétel vannak szüknek A puská rült a le volt közö kapoat v mán kiföz elből k egész vég mesélik, ban, am szabadul enebb á a golyók natban kereszti majd öt kegyelen szerencs ból hiát semmisi — ez v érkezak hogy az Ez azo ben cáfo

Lupényban tegnap végetért a sztrájk és helyreállott a rend

A bányalgazgatóságok már többször intervenáltak a hatóságok által támogatott sárga szakszervezetek izgatásai miatt, de eredménytelenül. Már szombaton tudták a készülő eseményeket, de semmit sem tettek azoknak megakadályozására

Eddig egyetlen szakmifőt sem foganatosítottak az igazi bűnösökkel szemben

(Lupény, aug. 9. Az Uj Kelet ktküldött munkatársától). Zsilvölgyében nem mernek beszélni az emberek. A piski-lupényi vonalon utazom, alig pár kilométernyire világsajtót bejárt véres események színhelyétől. A vonaton bányamunkások, egy-két intellektuel és asszonyok utaznak. Beszélgetnek banális, mindennapi dolgokról és ha a beszélgetés témáját valaki a lupényi eseményekre fordítja, az emberek gyanusan néznek körül. Gyanaksznak arra, aki beszél róla, aki érdeklődik utána. Egész Zsilvölgye tele van spicikkel és a véres események után a fekete lista rettenetes kárvárója fenyegeti mindazokat, akik az események ellen állást mernek foglalni. Elkeseredett, lerongyolódott munkásemberek agítálnak és protestálnak a vérfürdő ellen. Ezek egészen bizonyos, besugók. Ma csak ezek mernek hangosan beszélni a zsilvölgyi bányavárosokban.

Petrozsényban beszél egy orvosismerősöm. Próbálok nála érdeklődni. Nevet.

A néma város

— Csak nem gondolja, hogy aönkretezem az egzisztenciámat? Maga úgy látszik, még nem tudja, milyen rettenetes hatalom itt a Bánya. Munkások, kantinások, kereskedők, iparosok, ügyvédek, orvosok, ezek mind függvényei csak ennek a autokratos hatalomnak, amely bármikor kinyújthatja utána a csapjait és napok alatt úgy tönkretelheti egzisztenciáját, hogy még csak sejaeni sem lehet, ki mozgatta a kulisszákat, az eseményeket.

Lupény Tipikus bányaváros, uniformizált házakkal. A vonat a város közepén áll meg. Meglepi a rend, de ugyanakkor nagy forgalom az utcákon. Izgalom egyáltalán nincs. A sztrájk még mindig tart, de nincs szarjaktanya, mindenki magának sztrájkol. Gyakran látni kislírt szemű kéztördelő asszonyokat. Pár órával ezelőtt, zerdá délután öt órákor volt a rettenetes temetés.

Összeecsol holttestek

Az egyik bukaresti lap azt írta, hogy Lupényban mérszárszékét rendeztek. Igaz volt. Katonaviselt emberek mesélik, hogy a háború borzalmai elődrpülnek a mellett a félórás harc mellett, amely az Bona-tárna tövében folyt le. A hullák szárdán még csak huszonegy voltak. Kivétel nélkül a felismerhetetlenségig vannak megcsontolva. Legnagyobb részüknek koponyáján hatalmas lék tátong. A puskatus nyoma. Agyvelő nélkül került a legtöbbször a koporsóba. De egy se volt közöttük aki csak egy halálos sebet kapott volna. A csendőrszuronyok nyomán kifordultak a belei, a közvetlen közelből kilőtt Mannlicher-golyók pedig egész végagokat szaggattak le. Szentanuk mesélik, hogy abban a végzetes pillanatban, amikor az első lövés eldördülni, fel szabadultak a legprimitívebb, legkegyetlenebb állati ösztönök. Emberek estek el a golyók hatása alatt, a következő pillanatban már kapák a szuronydöféseket, keresztül a tüdőn, szíven, vagy gyomron, majd ott egy harmadik, aki megadta a kegyelemdöfést és szíjjel loccsantotta a szerencsétlen ember agyvelejébe. A harcból hiányzott minden könyörület. Megsemmisíteni és nem harcképtelenné tenni — ez volt a cél. A katonák este féltizkor érkeznek meg. A munkások azt állítják, hogy az éjszaka folyamán leittatták őket. Ezt azonban a hatóságok a legerélyesebben cáfolják.

Dr. Lepadatu, a kórház orvosa a következőket mondja kérdésünkre:

— Tíz évig dolgoztam a kotozsvári klinikán. Mint orvos csináltam végig a háborút, ilyen eseteim azonban nem voltak soha. Ilyen sebeket, ilyen esonkításokat én még eddig nem láttam.

Kérdések, amelyekre sürgős felelet kell

Miért kellett huszonegy embernek ily rettenetes körülmények között meghalnia? Miért kellett körülbelül még harminc embernek munkaképtelenné válnia és miért fog e tragikus esemény után száz és száz munkás a fekete listára kerülni? Ezek azok a kérdések, melyek az események után ugya vizsgálatot vezető hatóságokat, mint a közvéleményt egyformán érdeklik. Kit

A liberális bánya, a „nemzetiparasztpárti“ Munteanu és az éhes munkások konfliktusa

A gyulafehérvári nagy nemzeti parasztpárti demonstráció előtt Lupényban csak egységes szociáldemokrata szakszervezet működött. Ez a szervezet magába ölelte a munkásság nagy többségét. Az albaiuliai gyűlés előtt azonban szakadás állott be a szociáldemokrata szakszervezetben. Tömeges kiválások történtek és megalakult az ugynevezett független, sárga szakszervezet, amelyet azonban ideológiailag nagyon nehéz volna meghatározni. Egyetlen létalapját ennek az új szakszervezetnek a nemzeti parasztpárti egyes vezetőinek ígéretei képezték, akik annakidején állítólag azt ígérték, hogy nagy engedményeket fognak tenni a munkásságnak, ha nemzeti parasztpárti szervezetbe tömörülnek. Így alakult meg Lupényban a független szakszervezet, az albaiuliai kormánybuktató gyűlésen ez a független szakszervezet képviselte a munkásságot és ez a független szakszervezet volt az, amely voksait a nemzeti parasztpártra adta le.

A lupényi munkásság, mint puffer

A nemzeti parasztpárt kormányrajutása után a helyzet megváltozott. Most már nem a munkásság voksaira volt szükség, hanem egy erősoportra, amelyet bármikor ki lehetett játszani a tisztára liberális érdekeltségű bányák esetleges akcióival szemben. Ezért volt szervezetekre és ezért történt meg az, hogy ennek a szakszervezetnek a vezetői oly hivatalos kormánypárti ígéreteket tolmácsolhattak a szakszervezetbe belépett munkásság előtt, amelyet előreláthatóan betartani nem állhatott módjukban. A szakszervezet élére egy-

terhel a felelősség ezekért az eseményekért? Ezt kell precizizálni a megindult vizsgálatnak és amint az előjeltek mutatják, ennek a kérdésnek a tisztázása, bármennyire hanguslyozta is Vajda belügyminiszter, hogy az események tisztára gazdasági jellegűek, politikai leleplezéseket fog maga után vonni.

Mert ezuttal Lupényban nem gazdasági harcéról, hanem a féktelen politikai demagógiának egy tragikus kibővítéséről van szó. Lupényban az egymással szemben álló polgári pártok keverték a munkásság bőrére a kártyákat. A helyzet megismeréséhez szükséges, hogy a bányamunkásság és specialisan a lupényi bányamunkásság szervezkedési formáival tisztában legyünk.

Munteanu Todor nevezett gyanus multu egyén került.

Ettől az időponttól kezdve Lupény állandóan forrongó vulkánhoz hasonlított. Egymást érték a gyűlések, amelyeken mindvégig a legszélsőségesebb tónus uralkodott, a bányalgazgatóság szemben. A sárga szakszervezet tagjai többször merényletet akartak elkövetni a bánya igazgatói ellen is és ebben az ügyben Frci Ferenc vezérigazgató többször jelentést is tett Rozvan prefektusnak és kérte közbelépését. A sárga szakszervezetek szabad fejlődési lehetősége azonban egyelőre mindennél fontosabb volt. Az intervenciók nem jártak sikerrel.

Ebben a feszült helyzetben a bányalgazgatóság részéről több oly lépés történt, amely egyáltalán nem vall praktikus gondolkodásra. A bányalgazgatóság le akart számolni a hatóságok által támogatott Munteanu-fele szakszervezettel és a már ismertetett körülmények között így robbantak ki a véres események.

Már szombaton tudta a bányalgazgatóság a készülő eseményeket

A készülő eseményekről az igazgatóság már szombaton értesült, azonban semmiféle intézkedést az esetleges összeütközések elkerülése céljából nem tett. Az a bizonyos „titkos“ vasárnapi gyűlés, amelyen a sztrájkot elhatározták, a legnagyobb nyilvánosság mellett folyt le és vasárnap még mindig nem történt semmi preventív intézkedés. Hétfőn a sárga szakszervezet tagjai botokkal és vasdorozgokkal felszerelve megakadályozták a határozatuk értel-

Fehér fogak

minden arcot vonzóvá és széppé tesznek, gyakran már a pompásan fűtő Chlorodont-fogpaszta egykori használatát után. A fogak rövid használatánál gyorsabban előreléptetőben ragyognak, különösen ha a tisztításuk külön erre a célra készített fogmosó szappal Chlorodont-fogkefével használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájíz okozását, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kísérlel meg egy tubus fogkrémmel Chlorodont-fogpaszta, -fogkefe és -szájvíz mindenütt kapható. Csak kék-fehér-zöld színű csomagolásban „Chlorodont“ felirattal valódi.

mében azt, hogy a szociálisták a munkát felvegyék. Így lett a sztrájkból általános sztrájk és jellemző az egész metódusra, amelyben ez a felelőtlen ténykedés megindult. Manteanuék még azt sem tartották fontosnak, hogy a sztrájk okáról legalább pár soros írásban a bányalgazgatóságot értesítsék.

VEGETERT A SZTRÁJK

Lapzártakor érkezett bukaresti jelentés szerint Lupényban különben ma megszünt a sztrájk, a munkások visszatértek helyeikre és a rend teljesen helyreállott.

(W. V.)

Szombat este vagy vasárnap reggel érkezik Friedrichshafenbe a Zeppelin

Friedrichshafen, augusztus 9. Tegnap este hosszabb ideig összekötöttesben állott a léghajóművek leadó állomása a Graf Zeppelinnel s arra a kérdésre, hogy mikor számitanak a légi kikötő tőre érkezni, a léghajóról azt a választ adták, hogy holnap estére, legkésőbb vasárnap reggelre.

Magyar Színház

Mozimatiné a Magyar Színházban. 15 és 10 leles helyekkel. Vasárnap d. e. 11 órákor:

Nevető tücsök

7 felvonásos vígjáték. Főszereplők: Hany Ljedtke, Lya Mara, Verebes Ernő. Pótképek: kacagató baricszek.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejeért kapható az Uj Kelet könyvosztályán.

10 könyv 100 lejeért.

Az UJ KELET könyvosztályának olcsó könyvsorozata.

Knut Hamsun: Őszi csillagok (Regény). 104 lap.

Révess Béla: Orkán. (Ebeszélések). 108 lap.

Forró Pál: Királyi szeretők. (Ebeszélések). 90 lap.

Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnozisz és szuggesztió. 88 lap.

Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.

E. Michell: Összeesküvők. (Regény). 172 lap.

Könyv Ady Endréről. 136 lap.

A köztársaság Pompadourja. (Híres bűnesetek) 80 lap.

Hedensgerna A.: Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.

Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvosztályán. (Utánvétellel 12 lej portóköltség.)

Blatt harisnya és kötött elárusítás tovább tart.

Blatt, Fötér 13.

augusztus 10.
MOSHATÓ
elszöktek. A
de a megva
cába fordultak
berömeget és
elő. Minderki
ék a hámat, sőt
lonaság is el-
ant a Residenz-
vedt, majd az
táztok ostromot,
öktek. Lovasság
elefántot be-
vet csak óriási
ártalmatlanná
ázsiai kutató
os ekszpedicid
felkutatására
k között folyt
kinai kor-
enálását, amit
sikertől is
barátokká és
óv alatt két-
nk meg. Hő-
leküzdhetetlen-
mai feszültségül
— ez volt a mi
teljett kellett
t. De mi lehet
t a szent vá-
nepélyen való
atok és tolvaj
az ekszpedicid
künk.
z alagút szer-
ag legnagyobb
amelyre em-
gelben világ-
ckő lehetett
eket a nyu-
akarta el-
eznie a Ma-
nem kis meg-
retlen tenger
melynek át-
rom hónapra
roni szigete-
szülötteknek
A benszülöt-
ki kezüket. A
s érték a ke-
hajó három
a visszaérke-
alandok ma
éretü kalon-
ndig át lehet
részeiben,
n. Délameri-
Harminc-öt-
lesz kilátás
nészet azon-
teremtette
alandvagyá-
Valószínű-

cipőt!
szív.
g Claj
ve
ze
pi drak!

Meg kellett hosszabbítani a cionista kongresszus időtartamát

Nehézségek vannak az Agency cionista mandátumainak elosztása és az új Executive megalakulása körül. Bizakodó jelentést tett Palesztina helyzetéről Harry Sacher

(Zürich, augusztus 7. Az Uj Kelet tud.) A tizenhatodik cionista kongresszusnak eredetileg hatodikán be kellett volna fejeződnie, de kedden este a bizottságok egyrésze még nem volt kész a jelentésével. Az általános vita elhúzóda- sa miatt a kongresszus napirendjét ugyanis nem lehetett programszerien lebonyolítani és ezért

a kongresszus tanácskozásait két nappal, augusztus nyolcadikáig meg kellett hosszabbítani.

Ujabb meghosszabbításról azonban már nem lehet szó, miután augusztus 11-én a Jewish Agency kibővített nagytanácsa tartja meg alakulólését és három napra tervezett konferenciáját, amely a cionista kongresszus háttérzatainak alapján fogja megkezdeni a tevékenységét. A kongresszus Agency-vitája még ma, csütörtökön is tart és ennek befejezése után lesz a szavazás is az Exekutívének az Agency kibővítésére vonatkozó javaslatára felett.

Minden kétségen felül áll, hogy a kongresszus a javaslatot meg- szavazza.

Komoly gondot okoz az Agency cionista mandátumainak az egyes országok közötti felosztása. Különösen nagy nehézségek mutatkoznak az amerikai cionisták részéről, akik azt követelik, hogy legalább 25 delegátust küldhessenek ki a kibővített Agencybe és ennek a köve- telésnek ultimátum jellege van. Az ame- rikaiak azt az álláspontjukat hangoz- tatják, hogy amennyiben a kongresszus nem ismeri el nekik ezt a huszonöt Agen- cy-mandátumot.

nem lesznek abban a helyzetben, hogy az Agency budgetjéért fele- lősséget vállalhassanak.

Nem, csökkentek a nehézségek az új Executive megalakításának kérdésében sem, miután az egyes frakciók tulzott fel- tételeket szabnak a belépésüknek.

Weizmann szakadatlanul tárgyal a Kon- gresszussal, pártok vezérével, hogy a nehézségeket eliminálja, de ezeknek a tárgyalásoknak eddig pozitív eredménye

Harry Sacher referátuma Palesztina helyzetéről

A kongresszuson elhangzott beszám- olók közül talán a legnagyobb érdek- lődést Harry Sacher jelentése váltotta ki a palesztinai helyzetről. Ez a referá- tum nagy városokban a következőket tartalmazza:

Azok a problémák, amelyekkel a pa- lesztinai Executive az elmúlt két eszten- dőben foglalkozott, három csoportba osz- tatók. Ez a három csoport a következő: 1. A jisivval összefüggő kérdések, 2. a szervezettel kapcsolatos problémák és 3. a kormányval összefüggő problémák.

Ünáltosítani kell a jisivot

Többek között azzal vádolták meg a palesztinai Executívét, hogy távolállott a jisiv érdekeitől és közömbös volt azok- kal szemben.

Az Exekutive politikáját a jisivval szemben két fővel determinálta. Az egyik elv az volt, hogy a jisivot minden megfelelő alkalommal és minden munkaterületen olyan irányban bátorítsa, hogy a jisiv a lehetőségig minden tekintetben a saját erejéből fejlődjen és saját maga tegye meg felelősség mellett a szükségessé vált intézkedéseket. A cionista szervezet ma már nem tekinthető szándékosnak, amelytől kis és nagy kérdésekben, akár ránk tartoznak, akár nem, mindenkor mentő segítséget várjanak. Arra kellett a jisivot megtanítani, hogy a saját lábán is megtudjon állani azon a téren, amely az ő munkakörébe tartozik. Természetes, hogy ez az irány- változás nem mindenkor volt kellemes, de az Executive meggyőződése az, hogy ez a változás figyelemre méltó és hasz- nos fordulatot jelent.

Zsidó érdekek védelmében

A második principium, mely az Exe- kutíve jisivpolitikáját meghatározta, az volt, hogy az Exekutive köteles mindenkor tanáccsal, segítséggel és inter- vencióval felépni, ahol a jisiv fontos ér- dekei a kormányhatóságokkal kerültek érintkezésbe, így például a helyi önkor- mányzat, az ipar és az adók terén. Az, hogy a kormány visszavonta sérelmes rendeletét a helyi autonómia kérdésében, hogy megígerte Tel Aviv városi pénzü- gyeinek szanalását, a város adósságai- nak elengedésével, jórészt az Exekutive érdeme. A súlyos helyzetben talált zsidó ipar érdekében az Executive kiküzdötte a Szíriával kötött vámtarifaegyezményt és az egész palesztinai vámtrifa olyan módosítását, amely megvédi a zsidó ipart és fejlődési lehetőségét biztosítja a szá- mára.

Az ipar és kereskedelem költségvetési tételét azért kellett leszállítanunk, ami ellen szintén sok panasz merült fel, mert abban egész sereg olyan hiteltétel és kiadás szerepelt, amelyekről a tapasztalat azt bizonyította be, hogy indokolat- lanok és fölöslegesek. Arra, hogy a cionista szervezet hiteleket folyósítson az ipar részére, sem pénzre, sem hajlandó- sága nincs, mert ott vannak az országban a megfelelő hitelintézetek, ez azoknak a dalga. Mégis, az Executive beavatkozá- sának tulajdonítható, hogy ezek a hitel- intézetek koordináltak tevékenységüket és leszállították a kamatlábukat.

A munkások és munkáltatók közötti jóviszony tekintetében, amely igen fontos előfeltétele az ipari fejlődésnek és az újabb tőkék befektetésének, két

alig van. Mindamellet szinte bizonyosra vehető, hogy az új Executive a baloldali és a jobboldaliak részvételével fog meg- alakulni.

felfogás küzdött egymással. Az egyik nézet szerint az Exekutívének erkölcsi szuverenitással kötelessége megállapít- ni és nyilvánosságra hozni azt, hogy miképpen képzeli el a munkásság és megteremtési és arra kell törekednie, megteremtési és arra kell törekednie, hogy nézeteit mindkét féllel elfogad-

A helyzet javulásával megjavult a viszony a munkások és munkáltatók között is

A jisivval kapcsolatban álló pro- blémák között a legsúlyosabb a munkanélküliség kérdése volt. Hét-nyolc- ezer munkanélküli volt az országban és azonkívül egész sereg pénztelen em- ber, aki nem tartozott a dolgozó osztályhoz. Az Exekutive azt javasolta, hogy külön akcióval 200.000 fontot gyűjtsenek össze a munkanélküliek se- gélyezésére, vagy pedig teremtsenek elő 365 ezer fontot, amellyel a munkanélküliek betelepítését lehetne megke- zelni. Mindkét javaslatot elutasították, ha már egyébiránt nem is, csupán azért, mert ennek az összegnek az összeggyű- tésére a leghalványabb remény sem lehetett. Az Exekutive felfogása az volt, hogy ennek a kérdésnek a meg- oldása nem az Exekutive kizárólagos kötelessége és hogy az egyedül nem is képes azt megoldani. A munkanélküli-

Mitől függ az új kolonizáció?

A kolonizáció terén súlyos örökséget vett át az Exekutive. Alig volt olyan kolónia, amelynek létesítése teljesen befejezett lett volna, viszont egész sereg olyan új település volt, amelynek alap- jait alig néhány hónappal azelőtt vetet- ték meg, ahogy az Exekutive hivatalba lépett. Ezeknek a kolóniáknak a felépí- tésére semmiféle alap nem létezett és az Exekutive ebben a helyzetben legfel- jebb azt remélhette, hogy sikerülni fog a már meglévő addig fentartani, amíg a telepek felépítéséhez és konszolidá- sáshoz szükséges összegeket sikerül va- lahogyan előteremtteni. Súlyosította a helyzetet a rossz termés is és a kolonisták nem tudták a tized-adót sem kifizetni. Az Exekutívének sikerült a kor- mányval tekintélyes segélyintézkedése- ket elérni, sőt a kormány kijátszása hely- zette, hogy a török uralom idejéből származó és igazságtalan tized-adók helyébe egységes földadót fog beve- zetni.

Kolonizációs problémák

A legfontosabb feladat a már létező, vagy kialakulóban levő kolóniák kon- szolidálása, mert ennek elhúzóda sa ren- geteg bajt jelent a kolonistáknak és su- lyos veszteségeket a cionista szervezet- nek. Az Exekutive pontos előirányza- tot készített arról, hogy mibe fog ke- rülni minden egyes kolónia konszolidá- lása. Ezen a téren sikerült bizonyos megtakarításokat elérni, amelyekkel a jövőbeli kolonizáció költségei lényege- sen csökkenthetők. A XV. kongresszus azt a feladatot róta a palesztinai Exe- kutívére, hogy 1928 május 1-ig kösse meg a szerződést a kolóniákkal. Ez nem sikerült az Exekutívének, egyfelől azért, mert minden ígéret ellenére a Hiszladnut (munkás-szervezet) a kvu- cák alapszabályait olyan formában je-

tassa. Ez a teória végtelenül egyszerű és csak az a hibája, hogy gyakorlatilag nem lehet megvalósítani. A másik fel- fogás szerint az Exekutive feladata az kell legyen, hogy a két szembenálló felet összehozza és megegyeződésüket elő- segítsa. Ezt el is fogadta az Exekutive és Tel-Avivban egész sor konferencia- volt az iparosszövetség és a szakszerve- zet között, amelyek eredményeképpen ideiglenes megállapodás jött létre. Re- mélni lehet, hogy ezek után az egyes vállalatok és munkások között, valamint a kolóniák és a gazdasági munkásság között is létre lehet majd hozni hasonló megállapodást. Nem akarom azt állita- ni, hogy a zsidó mezőgazdasági munka- problémája közel áll a végreles megol- dáshoz, de annyi tény, hogy a zsidó ko- lonisták és zsidó munkások közötti fe- szültség alábbhagyott, a mezőgazdaság- ban egyre több zsidó munkást alkalmaz- nak, ami legalább is részben a pa- lesztinai Exekutive intervenciójának tulajdonítható, amellyel a két fél között helyreállította a kölcsönös bizalmat.

ség megszüntetésében részt kell vállal- nia a Palesztinában működő más szer- vezeteknek, a kormányának és magának a jisivnak is. Ezek közül a Pica, a Pa- lestine Economit Corporation és a Ke- ren Kajemet részt is vettek a probléma megoldásában. A kormány részére va- lami újszerű volt az, hogy munkás- problémákkal foglalkozzék, ami rész- ben a cionista szervezet mulasztásának tulajdonítható, de az Exekutívének si- került a kormányt rábírni, hogy a fe- lelősség és a megoldás egy részét magá- ra vállalja. Nehezen lehetett megérte- ni a jisivval a dolgot és a munkás- szakszervezet nélkül talán nem is s- került volna rávenni, hogy maga is ve- gyen részt a munkanélküliség meg- szüntetésében. Ma már nincs tényleges munkanélküliség Palesztinában.

gyeztetette be, amelyet az Exekutive előzetesen nem hagyott jóvá, miután azt elfogadhatatlannak találta. Hosszu tárgyalások folytak ebben a tekintetben és már úgy látszott, hogy a telepesek- kel sikerülni fog a megegyeződés, de a kolonisták általános szervezete olyan módosításokat javasolt, amelyeket az Exekutive nem tudott akceptálni. Nem jött létre a megegyeződés a kölcsönadott összegek kamatozása és visszafizetési tervmúsa tekintetében sem. Az Exe- kutíve 25 százalékot kíván, míg a ko- lonisták csak 2 százalékot hajlandók el- fogadni. A szerződésnek lezárása tekintetében az Exekutive elment az enge- dékenység legvégső határáig és nem rajta mulott, hogy nem jött létre a megegyeződés, amely nélkül pedig új kolonizációról szó sem lehet.

A szervezettel összefüggő problémák közül az Exekutive legsürgősebb fel- adata a pénzügyi helyzet szanalása volt. A cionista szervezet kiadásai évek óta túllépték a bevételeket, ami külön- böző elsősorban váltóra csinált adósságok halmozására vezetett, miáltal a szervezet hitele erősen leromlott és a tanítók, valamint a tisztviselők fizeté- seivel hónapokra hátralekban maradt. Minthogy a világ cionistái, de különö- sen az amerikai cionisták nem tettek eleget vállalt kötelezettségeiknek, a szer- vezet pénzügyi szanalása nem sikerül- hetett teljes mértékben, mégis az adósságot lényegesen csökkentette az Exe- kutíve, amelynek hitele helyreállott és júniusig kifizette a tisztviselőkkel és tanítókkal szemben fennálló hátralekát is. A megfelelő haviadók hiánya miatt azonban attól kell tartani, hogy az év végefele a helyzet megint rosszabbra fog fordulni.

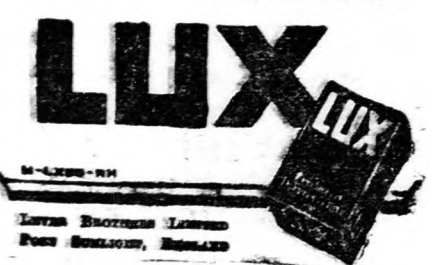

Mossátok a finom és könnyű nyári sálakat az egyetlen biztos módon: LUX-al.

A finom szövésű vállkendők és könnyű sálak, melyek a nyári estéken holgyeink szép nyakát és vállát díszítik, csak egy módon moshatók minden kár nélkül, még pedig LUX-al. A vékony Ludforgácsok azonnal feloldódnak és krémszerű ártalmatlan habbá válnak úgy, hogy a legértékesebb dolgok is minden veszély nélkül azonnal moshatók.

LUX — ott nem lehet kapni aholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Ára mindenütt: Nagy doboz Lei 30.— Kis doboz Lei 15.—

LUX — ott nem lehet kapni aholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

HO

könny

D

h ú s

A való

szesz, t

Sok go az is, h székötet lat, az A a Mosch szemben sek, mi lajdonke vezet es azt is, h visszaké tulajdon jai ellen lalta a lyos ál sikerült jó hírn megmer A nevé ségeinek kolarene ami el érdeme, azokat a költségy A közve örvende mény, k tékben anélkül, ügyre k

A pa szonyun zül, fol már m lönböző Az álta pontjáb hogy m tartani a koru szik. E azzal, h ismerni javítani közötti egyálta már em bizonyt egyre t hogy a valame káknál legolcsó gyis il nyabb t hetett magasa kalmaz totta a nincs t azon te a korm hon fe feltétel zettségt eredmé az Exe annak teles z közmun elfogad mérték lati ke Az e sikerül 2.400 b Ez az gazdas szönhe lonna dosan vábbi fontos

HÓSEGBEN DIANA

könnyű bedörzsölés, lemosás valódi

sósborsszesszel

hűsít, üdít, frissít.

A valódi DIANA a legerősebb sósborsszesszel, tanácsos azért, hogy finombőrűek higitva használják

Miss Szold érdemei

Sok gondot okozott az Exekutívénak az is, hogy két egymással szoros összeköttetésben álló fontos magánvállalat, az American Zion Commonwealth és a Moschek ösztömlott, amelyek sorsával szemben nem maradhattunk közömbösek, mintán a két vállalat csődje tulajdonképpen az amerikai cionistaszervezet esődjét jelentette volna, valamint azt is, hogy kiterjedt zsidó birtokok visszakerültek volna az eredeti arab tulajdonos kezébe. Saját pénzügyi bajjal ellentétben a cionista szervezet elvállalta a vállalatok likvidálását, ami súlyos áldozatokat követelt, de ezekkel sikerült az amerikai cionista szervezet jó hírnevét és nagy zsidó területeket megmenteni.

A nevelésügy terén pénzügyi nehézségeinek ellenére sikerült a fennálló iskolarendszert fenntartani és kiépíteni, ami éjszoranban Miss Henrietta Szold érdeme, aki magánúton teremtette elő azokat az összegeket, amelyek révén a köznevelést ki lehetett egyensúlyozni. A közegészségügyi szolgálat terén is örvendetes haladás jelent az körülmeny, hogy a kiadásokat bizonyos mértékben lehetőségek lesz csökkenteni, anélkül, hogy ezáltal a közegészségügyre bármilyen kár hárulna.

Készségszám bízalom kell az országépítéshez

A palesztinai kormányhoz való viszonyunkkal összefüggő problémák közül, folytatta Harry Saecher, néhányat már megemlítettem az Exekutive különböző intervencióival kapcsolatban. Az általános politikai helyzet szempontjából a legfontosabb feladat az, hogy meg kell teremteni és fenn kell tartani a kölcsönös bizalmat amelyen a kormányra való befolyásunk alapozik. Extravagáns szónoklatokkal és azzal, hogy azt ami jó, nem akarják elismerni, nem lehet ezt a viszonyt megjavítani. A kormány és az Exekutive közötti viszony az elmúlt két évben egyáltalán nem lett rosszabb, amit a már említett eredményekem kívül az is bizonyít, hogy a közmunkáknál ma már egyre több zsidót foglalkoztatnak és hogy a bevándorlás terén is elértünk valamelyes eredményeket. A közmunkáknál az volt az elv, hogy azokat a legelősebb ajánlattevőnek adták ki, vagyis ilyen munkákat csak a legalsóbb munkabérek kalkulálásával lehetett megkapni, ami teljesen kizárta a magasabb igényű zsidó munkások alkalmazását. Az Exekutive felvilágosította a kormányt, hogy ez a politika nincs összhangban sem a mandátum azon előírásával, amely arra kötelezi a kormányt, hogy a zsidó nemzeti otthon fejlődéséhez szükséges gazdasági feltételeket megteremtse, sem pedig egy civilizált kormányzás szociális kötelezettségével. Anélkül, hogy az elért eredményt kielégítőnek mondhatnánk, az Exekutívénak sikerült a kormánytól annak elvi elismerését elérni, hogy köteles zsidó munkásokat alkalmazni a közmunkáknál a zsidók szempontjából elfogadható feltételek mellett. Bizonyos mértékben ennek az elvnek a gyakorlati keresztülvitelét is sikerült elérni.

Az elmúlt évben, mint köztudomású, sikerült először hatszáz, majd újabb 2.400 bevándorlási certifikátot kapnunk. Ez az örvendetes fordulat elsősorban a gazdasági helyzet megjavulásának köszönhető, de annak a kölcsönös bizalomnak is, amelyet az Exekutive gondosan ápolott és amelyet Palesztina további fejlődése szempontjából a legfontosabb tényezők egyikének tart.

Végetért a 45 nap óta tartó kolozsvári éhségstrájk

A Semmitőszék elrendelte az amnesztia alkalmazását az éhségstrájkolóknak ügyében

Mihelyt a hadbírószak kézhez veszi a döntést, szabadlábra helyezik a 9 politikai foglyot. A foglyok magántáviratból értesültek az amnesztiairól és nyomban megszüntették az éhségstrájkot

A 25 nap óta tartó galaci éhségstrájkolóknak ügyében szeptember 20-ikára halasztották a döntést

(Cluj-Kolozsvár, aug. 9. Az Uj Kelet tudósítójától). A legfelsőbb Semmitőszék ma délelőtti ülésén úgy találta, hogy az amnesztia vonatkozásban a kolozsvári katonai kórházban negyvenhárom napja éhségstrájkoló politikai foglyokra is. A Semmitőszék döntése elrendeli a kilenc fogoly azonnali szabadlábrahelyezését. A kolozsvári éhségstrájkolóknak ebben a pillanatban elméletileg már szabadok, de csak elméletben, mert nincs jártányi erejük, hogy elhagyják a börtönükké átalakított kórháztermet.

Most, hogy a semmitőszék döntése pontot teta erre a hónapok óta húzódó ügyre, önkéntelenül felül a kérdés, miért kellett olyan sokáig vajudnia ennek a döntésnek? Hiszen ha az amnesztia rendelkezései vonatkoznak a kolozsvári kilenc foglyokra, úgy ez azt jelenti, hogy az amnesztia kihirdetésétől, vagyis május 20-tól kezdve vonatkozik rájuk a kegyelem és az azóta börtönben és éhségstrájkban eltöltött időt ráadásul szolgálták. Tagadhatatlanul drága ár negyvenhárom napja éhségstrájk egy kuriai döntés kisürgetéséért, de ki tudja azt megmondani, hogy ez éhségstrájk nélkül nem-e húzódott volna el még újabb hosszú hónapokig a semmitőszéki tárgyalás. A kormány az amnesztiát azzal az intencióval adta, hogy annak kihirdetése pillanatában nyiljanak meg a börtönkapuk mind azok előtt, akikre a közkegyelemről szóló rendelet paragrafusai alkalmazhatók. A kolozsvári hadbírószak úgy találta, hogy a kilenc politikai elítélte nem vonatkoznak ezek a paragrafusok. Így került az ügy a semmitőszék elé, amelynek, úgy hisszük, kötelessége lett volna a lehető legsürgősebben eldönteni ezt a kérdést, hiszen ha valakire tényleg vonatkozik az amnesztia, minden nap, amelyet annak életbeléptetése után a börtönben tölt, jogszfosztás. Az illetékes jogügyi hatóságoknak meg kellett volna rövidíteni ezeket a törvényen kívüli napokat, ehelyett a végtelenre nyújtották és a terminus megrovidítését az éhségstrájk sem tudta kisürgetni. Nem tartjuk jogos fegyvernek az éhségstrájkot, nem helyeseltetjük, hogy az igazságügyi fórumokat kötelességük teljesítésében ilyen eszközökkel terrorizálják, de meg tudjuk érteni abban az esetben, amikor egy egyszerű, de sorsdöntő terminus kisürgetéséről van szó, amelynek sem jogi, sem technikai akadályai nincsenek.

Ilyen körülmények között ez az elkéselt amnesztia már csak félamnesztia, hiszen a negyvenhárom napig koplaló foglyok szervezete örökre magán fogja hordani a bélyegét ennek a rettenetes éhségstrájkknak. Hogy nem pusztultak el egészen és hogy egyáltalán megmenhetnek-e az életnek, az a kolozsvári katonai kórház derék és minden kritikán felülmúló emberséges orvosi karának köszönhető, amely Cozmuta ezredorvossal az élén minden orvosilag és emberileg lehetséges eszközzel igyekezett, hogy az éhségstrájkot

el és így akarják megrövidíteni a terminust. Ha a semmitőszéki tárgyalást nem tartanák meg szeptember 20-ika előtt, úgy ötvenöt napig tartana az éhségstrájk, amit emberi és orvosi számítással nem lehet keresztülni. Éppen ezért a semmitőszéknek kötelessége, hogy a túlságosan hosszúra szabott terminust a lehető legkorábban a minimumra redukálja. A kolozsvári éhségstrájkolóknak ügyében megmaradt a semmitőszéki döntés kihirdetéséig.

A galaci ügyben szeptember 20-ára halasztották a döntést

A semmitőszék mai ülésén azonban csak a kolozsvári éhségstrájkolóknak ügyében döntött. A kolozsvárihoz hasonló galaci per elítélteinek ügyében, akik huszötödik napja vannak éhségstrájkban, arra való tekintettel, hogy a dosszárók nem álltak a semmitőszék rendelkezésére, szeptember 20-ára halasztották. A galaci foglyok tovább folytatják az éhségstrájkot.

A Zápolya-uccai kórház rabtermébe visszaköltözött az élet...

(Cluj-Kolozsvár, aug. 9. Az Uj Kelet tud.) A Zápolya-uccai csapatkórház másodikemeleti rabtermébe ma beköltözött az éhségstrájk 45-ik napja. A semmitőszék ma délelőtti ígérte a döntést. A foglyok nehezen hittek az újabb terminusban, de fojtott esőndben, összeaszott testük maradék erejének utolsó megfeszítésével meredtek Bukarest felé. Ahogyan a kártyások merednek előre, akik mindenüket egy tétre tették fel. A fővárosból pesszimista hírek érkeztek. Mi lesz, ha elutasítják végzetét hoz a legfőbb igazságügyi fórum? Miért akkor ez a szörnyű energiakifejtés, ez az elképzelhető legnagyobb önmegtagadás? A déli órák kínos lassúsággal vonzólták egymást tova. Két óra. Semmi hír. A teremben fojtó esend. Kilenc éhségstrájkoló lesi az ajtón a belépő életet. A szabadságot. Három óra. Semmi. Fél négy. A percek és másodpercek megynyalnak, mint az árnyék a lemenő napban.

Fél öt. Valaki felrántja az ajtót és elordítja:

— Amnesztia!
Kilenc ember villanyütésre felüti lelküket, borostás fejt és égő szempárak merednek a hirhozóra, az egyik kórházi szolgáru Avrameseunak, az egyik fogolynak tizente valaki a városból. Megjött a távirat Bukarestből! A ofglyok eltorzult arcok hallgatják a hirhozót, azután egymásra néznek. A hir úgy lobban el, mint a görög tüz fénye. Hát ha nem igaz? Valaki be akarja ugratni őket, hogy felhagyjanak a küzdelemmel, hogy kiadják kezükből egyetlen fegyverüket? Izgalmas vita indul meg az ágya között, a foglyok suttogó hangján amely csak egy két lépésre visz el. Szabadság, vagy gonosz tréfa?

Most valamennyien ülnek ágyaikon. Most már tudják, hogy biztos a szabadságukról kapott hir. Az élet visszaköltözött ebbe a terembe, amely még néhány órával ezelőtt élőhalottak siralomháza

volt. Fényes szemekkel nézik egymást. A szolgálja maga is vidáman jár-kei az ágyak között.

— Tejet, vagy teát parancsol, Lázár ur?

Igen, az éjjeliszekrényen már ott van a csésze, félig kiürve, teával, tejjel.

Esznek, Lázár Ödön meséli:

— Félhatkor a kórház is megkapta a táviratot, amit Bukarestből a kolozsvári törvényszékhez küldtek az ügyvédek. A kételkedés oszladozni kezdte és elhatároztuk, hogy egyelőre teát iszunk. Később újabb megerősítés jött. Erre tejet is vettünk magunkhoz, egy keveset. Erzem, hogy feszülnek a beicim. Később jön csak a haddelhadd. Mi lett volna, ha elutasít a semmitőszék.

Valamennyien boldogan tervezgetnek, mintha valami nagy utazásról érkeztek volna vissza. Máté Ernő asztalán kekszdarabkák is vannak. Egyelőre csak nézi őket. Lent, az elsőemelti különszobában Chaja Lipschitz átlátszó fehér arcbőrből kiragyog két fekete szem öröme.

— Oólyan jó most... suttogja elhaló hangon.

Holnap viszik a szanatóriumba, mert rajta csak vérátömlesztés segít. Ujságolják neki, hogy ajtaja elől évtették a fegyveres őrt. Mosolyog.

— És most?

Apja, a szakállas beszarabiai zsidó bácsi válaszol helyette:

— Viszem haza!

Ha megjön a hivatalos értesítés, valamennyit szabadlábra helyezik. Ha ugyan erejük lesz lábraállni ezeknek az embereknek, akik negyvenöt napig farkasszemet néztek a halállal, hogy kibőjtöljék az amnesztia alkalmazását.

(1)

Zsidó ifjusági könyvek:

- Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
  - Sas Irén: Kol-nidre — — — 30 .
  - Bar-Kochba (Elbeszélések, versek, szindarabok gyűjteménye — — — — — 60 .
- Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

Az író arca

érdekel minden könyvolvasót. 24 írói képet ingyen küld **Lepage** a legnagyobb élő írók sorából.

Schwartz Menyhértné
zsidó leánynevelő intézete
(Internátusa) Oradea,
Strada Brajanu (Szan-szló-ucca) 13. sz.

Szilágyi Adolf tanár
zsidó fiuinternátusa
Oradea,
Str. Delavrancea (Ritoók Zs.-ucca) 17. sz.

Felvételnek bennlakó és bejáró növendékek.
Komoly érdeklődőknek prospektust küldenek.

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Szerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátsze gi Ernő, Str. Lipsicani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnymá st csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Liebermann Jenő

Három barissziánus csolnakázni ment a Marosra és estére csak kettő tért vissza. Három marosvásárhelyi barissziánus közül kettő sírva hozta a tragikus hírt, hogy a harmadik már sohasem is fog visszatérni. A hullámo, könyörtelenek, a hideg haboknak nincs szívéük. Nem tudták, hogy a fiatal marosvásárhelyi Barisszia reménységének, Liebermann Jenőnek még élni kellett volna, mert a zsidó népnek még nagy szüksége lett volna erre a lelkiismeretes kátelességét tudó és teljesítő katonájára.

Liebermann Jenő csak 19 éves volt. Fiatal életének tartalmát adott a cionista mozgalom, melynek vásárhelyi kereteiben mindenki tudta, hogy nincs sékelgyűjtés, perselygyűjtés, Herzl-ünnepély, virágnap, Barisszia gyűlés, ahol Liebermann Jenő nem mindig az első lett volna. Nem volt még kimondottan vezető, a vásárhelyi Barissziában rős-sólisi volt, de a körzeti és országos konferenciák jegyzőkönyveit már ő szerkesztette. Olyan volt, mint a hadseregben a kadettaspiráns. Még nem tiszt, de mindenki tudta róla, hogy ő a jövő vezetője. Komoly arcu, intelligens fiatal ember, akire ha rábízta az egy cionista munkát, az irodai idején kívül az ünnepnapokból, az éjszakai pihenés idejéből végezte el úgy, hogy jobban, lelkiismeretesebben nem is lehetett.

A kis kör, a marosvásárhelyi Barisszia szomorúan néz hétfőn este arra a székre, ahol még a múlt héten ott ült Liebermann Jenő és szeméből kékébe sugárzott a lelkesedés, a sokat, nagyot tenni akarás népiükért. Az elérhetetlen meseország varázslaként csillogott fantáziájában: elmenni a kongresszusra és egyszer valamikor Palesztinába. A kongresszus tegnap ért véget és tegnap elköltözött Liebermann Jenő örökre anélkül, hogy cionista vágyakozásai teljesülhettek volna. Délután 5 órakor temették el. Barissziánus menet vitte a koporsót és nem maradt szem szárazon. A marosvásárhelyi Barisszia kéthetes gyászt rendelt el Liebermann Jenő emlékéért, amely mindig tisztá lesz és szent, mint amilyen tisztá és szent volt az ő hite a zsidók örök országának, Erec Jiszráelnek felépítésében. (r)

Pestisbakteriumok gyermekek kezében Londonból jelentik: Emlékeztetes, hogy a charkovi bakteriológiai intézet 14 üvegcse tifusz, paratifusz és pestis bakteriumot küldött a párisi Pasteur Intézetnek tanulmányozás céljából. A 14 üvegcset négy postacsomagban teherautó szállította a postára. Uközben a csomagok érthetetlen módon eltűntek. A legveszedelmesebb baktériumokat, a pestis bacillusokat később üccagyerekeknek megtalálták, akik játszadoztak vele. A rendőrségnek idáig nem sikerült a tetteseket kinyomozni, valószínűnek tartják azonban, hogy a tolvajt a bakteriológiai intézet személyzete között kell keresni.

Megválasztották a kolozsvári Zsidó Kórház orvosait

(Cluj-Kolozsvár, aug. 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyi Zsidó Korházegyesület végrehajtó bizottsága esztörtöki ülésén döntött az orvosi állásokra beérkezett pályázatok fölött. A döntés nem volt könnyű, mert a pályázók mindannyian képzett és rátermett orvosok voltak, akiknek mindegyike nyeresége lett volna az új kórháznak. Hosszas, előzetes tanácskozások után az orvosi kar végre megejtette a jelöléseket, sajnálattal állapítja meg, hogy több állás nem áll egyelőre rendelkezésére. A végrehajtó bizottság az orvosi kar ajánlatát teljes mértékben honorálta és az összes jelölteket egyhanguan választotta meg. Valamennyien a zsidó orvosi kar jónevű tagjai közé tartoznak és az új zsidó kórház általuk szerencés auspiciumok között veszi fel működését, mely szeptember közepén, még a nagyünnep előtt megkezdődik. Helyettes igazgató-főorvos dr. Feniichel Mór lett. A szülészet-nőgyógyászati osztályvezetőorvos dr. Vértos Oszkár egyetemi magántanár. A végrehajtó bizottság dr. Heller József ismert nőgyógyász adjunktusi minőségben ugyancsak a szülészet-nőgyógyászati osztályhoz választotta meg. Ugyaneh-

hez az osztályhoz került dr. Wertheimer Mendel is. A röntgenintézet vezetőorvosa dr. Herakovits Izidor. Díjas első orvos dr. Lasz Gyula lett. Díjas orvosokká választották meg dr. Hirsch Sári és dr. Nozin Erzsébetet.

A választások megejtése után dr. Sebestyén József elnök felolvasta a jelentését, melyből az egyesület fokozatos erkölcsi és anyagi fejlődése tűnik ki. Az ambulatórium betegforgalma, különösen a szemészetben rohamosan növekvő számokat mutat fel és a kórház megnyitása utánra még nagyobb fejlődés várható. Az egyesület által rendezett sorsjáték az eddig beérkezett jelentések szerint minden várakozáson felüli sikert ígér, amnyiben az igen kedvező nyarasi esélyek miatt a sorsjegyek az egész országban nagy kelendőségnek örvendenek. A végrehajtó bizottság a jelentést örömmel vette tudomásul és egyben hálás köszönetét fejezte ki Eliás Sámuel szamosújvári főrabbinak, aki számos vidéki propagandádon fátáradtságot nem ismerve, teljesen önzetlenül vállalkozott és gyűjtő beszédeivel nagyban hozzájárult a gyűlések sikeréhez.

Urológiai, vése-, hólyag- és vög-béltetegenkél a természetes „Ferenc József” keserűvíz gyorsan csökkenti a székelési zavarokat, Kórházi bizonyítványok ölismerik, hogy a Ferenc József víz biztos és kellemes hatása következtében állandó használatra rendkívül alkalmas. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Sirkőavatás. Folyó hó 11-én, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a tavaly tragikus körülmények között elhunyt Schwarcz Johanna sirkőavatása Emlékeszédet a kolozsvári dajen fog tartani. A megboldogult tisztelői ezuton is felkérnek, hogy minél számosabban jelenjenek meg a régi ort. zsidó temetőben.

Kilakoltatták a bukarésti Operát. A bukarésti Opera éveken keresztül a Teatrul Liricben játszott. A színház épülete magántulajdonot képez s a tulajdonosok augusztus elsejére felmondták a bérleti szerződést. Ekkor tárgyalások indultak meg a színház igazgatósága és a tulajdonosok között arra nézve, engedjék az Opera berendezését szeptember elsejéig a színházban és erre nézve megállapodást kötöttek. Naponta 25.000 lejt kellett volna fizetnie az Opera igazgatóságának ezért a meghosszabbításért. Az állam, illetve az Opera igazgatósága egyelőre azonban csak a régi adósságokat törlesztette s a bért nem fizette. Erré a tulajdonosok az új lakbérleti törvény alapján kilakoltatási eljárást indítottak és tegnap a rendőrség asszisztálása mellett kitétték a színház díszleteit és minden felszerelését az ucára. A kilakoltatás nem ment simán, mert az Opera alkalmazottai szidalmazták a háztulajdonost és majdnem összetűzés volt közöttük. Későbbben az Opera felszerelését teherautókon elszállították a Nemzeti Színház raktárába.

Rapid vonatokhoz
 vasúti jegy, a számozott ülőhelyet együtt, előre megváltható a
Dr. MEZEI-féle
 menetjegyirodában Cluj,
 Piața Unirii (Főter). Városháza. Ugyanott külföldi vasúti jegyek 60 napl érvényesül kaphatók

A gyomor-zavaroknak elejét veszi

ha étkezés után fél tableta Magnesia Perhydrol-t vesz be kevés vízben feloldva. Ez a készítmény semlegesíti a savakat, amelyek minden baj okozó és öt perc alatt megszünteti az emésztési bajokat. A Magnesia Perhydrol gyomorégésnél, hányinger esetében, flatulenciánál, emésztési zavarok stb. esetében azonnali könnyebbséget idéz elő. A Magnesia Perhydrol minden gyógyszerárban és drogériában kapható.

Pribicevics állapota súlyosabbra fordult. Balgrádból jelentik: Pribicevics Szevezár állapota súlyos. Orvosok állítása szerint vakbélgyulladásá gyenyvesedése ment át. Zagrábból sebészprofesszorok kérdetek át, hogy műtétet hajtsón végre.

Egy makarónigyárban a robbanás megölt két munkást. Newyorkból jelentik: A Brooklyn-negyedben az East River mellett egyik makarónigyárban robbanás történt, amelynek következtében két munkás meghalt, tizenhét súlyosan megsebesült. A gyárépület egyes falai összeomlottak.

Vizsgálatot tartanak a kolozsvári pénzügyigazgatóságon. Bukeréstől jelentik: Teianu pénzügyi államtitkár, Feliceanu pénzügyi osztálytanácsos kísérelében vasárnap Kolozsvárra utazik és vizsgálatot tart a pénzügyigazgatóságon. A vizsgálat összefüggésben áll a direktorium mellett szervezendő pénzügyi osztály létesítésével és a pénzügyi tisztviselők új beosztásával. Itt írjuk meg, hogy a belügyminisztérium az erdélyi direktorium vezérfelügyelőjéül dr. Florian Péter inspektort fogják kinevezni.

Nyolcemillió telefonbeszélgetés naponta. Newyorkból írják: Sehöl anynyit nem telefonálnak az emberek, mint Newyorkban. 1.750.000 telefonelőfizető él Newyorkban és a legújabb telefonkönyv már hét vasnap kötetben jelent meg. A telefonigazgatóság statisztikája szerint a telefonközpont másodpercenként 100 kapcsolást ad. Julius hónapban naponta átlag 8 millió telefonbeszélgetést folytattak a newyorkiak. Ez a tavaly júliusi teljesítményhez képest 500.000-es szaporulatot jelent.

Állandó rendőr- és esendőrpátrulok fognak járni a város területén. Hatleganu Simon rendőrprefektus szabadságának letelte és rendőrkésztorrá való kinevezése után, nagy ambícióval vette át hivatala vezetését. A napokban újságírók kíséretében bejárta a város területét s azt a rendőrségi szempontból teljesen átvizsgálta. Mivel megállapította, hogy egyes kerületek, különösen a külső

periferiák redőrszemekkel nincsenek megfelelően állatva, a közönség megnyugtására rendelkezést adott ki, hogy ezután egy nappal, mint éjjel, úgy a bel, mint a külváros területén állandó erős felkészültségű rendőr és esendőrpátrulok cirkáljanak. Úljaja s prátikusnak ezzel az intézkedéssel, hogy álsősorban is megnyugtassa a város közönségét és visszaállítsa az utóbbi időben bizony megrendült személyi és vagyonbiztonságot. A prefektus ezen kívül jerve be vette mintegy tíz négytagú állandó rendőrkirendeltség felállítását azokra a helyőkre, ahová ez már régebben szükségessé vált (Kontz-telep stb.) Ez azonban csak az ősz folyamán, a rendőrkirendeltség létszámának felemelésekor fog bekövetkezni, mivel addig a rendőrprefektusnak nem áll elég ember a rendelkezésére. A rendőrkirendeltség létszámát negyven emberrel fogják emelni.

Fürdőre, nyaralóhelyekre
 utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az Uj Keletet főnnakadás nélkül küldhessük.

A Graf Zeppelin érkezése után csak épen hogy kiegészítik gázkészletét, megtartják a szokásos motorvizsgálatot és a léghajó máris folytatja útját a vilákkörjűl uton Tokio irányába. Friedrichshafenbe máris szahával érkeznek Európa minden tájáról az idegenek, hogy a léghajó földkörűl utazásának január lehessenek /

Romániába szökött a miskolci alkasztó őrmester. Bukaréstől jelentik: A külügyminisztérium tegnap áiratot kapott a magyar hatóságoktól, amelyben Dancs Miklós miskolci őrmester kitértését kéri. Dancs Miklós nagyobb őrszég elszikkasztása után a Miskolcon levő szolgálati helyéről megszökött és átjött Romániába, ahol mint határátlépítő elfogták.

Amerikai mintára férfiföltöny vasalás 15 perc alatt 30 Lei Czinknél, Cluj.

Szombat, 1929 augusztus 24.
 A bécsi
 Evék ho
 lozsvárt
 csapat ped
 dégjátékát
 vendégünk
 gasló hely
 ballisportja
 kontinens
 dégei.
 Kolozsv
 Wacker, e
 kus képvén
 kultiválja
 gu lövőké
 nek tulaj
 mas siker
 dik a Sla
 3:0-ás m
 együttes
 jai közöt
 tott is, igr
 a legjobb
 a közisme
 Dumser.
 rendkívül
 sora egés
 Book cel
 jobbsszel
 és Kirehu
 A Wack
 érkezik
 tékosokka
 Kovar, H
 Rihittel,
 és Ehrlich
 Tax Kiro
 ges, hogy
 Walzhofen
 a tárgyal
 vezetnek.
 A mérk
 egy koloz
 tele, vasá
 dik. Előm
 as Amate
 Hat ker
 feállítaná
 mer a roz
 de, mint
 tok már
 mscióink
 helyet ha
 megfelelő
 tára. A t
 rületeket
 Dél: Olt
 Dobrudza
 lozsvár,
 letekkel.
 kerületek
 Moldva
 Bessarab
 Nagyvár
 vetséget
 adminiszt
 bíróbizott
 a vezető
 hogy a j
 a közöm
 egyesület
 bírák ta
 Cha
 Cluj
 (Májú)
 Sebészeti,
 fén sz
 égyes
 urológia,
 és gége
 chista o
 aszp k
 Leg. o le
 és fog
 anyagor
 lése. Di
 mes gyó
 mód és
 vlszálá
 fűrdők,
 gálatok.
 Pr

SPORT

A bécsi Wacker Kolozsváron

Evek hosszú sora óta nem volt Kolozsvárt nemzetközi mérkőzés, bécsi csapat pedig az Austria és Admira vendégeként kivéve nem volt egyáltalán vendégünk. Pedig az osztrákok kimagasló helyet foglalnak el Európa futballsportjában és csapataik mindig a kontinens legszivesebben látott vendégei.

Kolozsvár vasárnapi vendége, a Wacker, ennek a bécsi iskolának tipikus képviselője. A lapos passzjátékot kultiválja az együttes, amely elsősorban lövőkészséggel is rendelkezik s ennek tulajdoníthatók legutóbbi hatalmas sikerei, amelyek közül kiemelkedik a Slavia felett Prágában aratott 3:0-as megérdemelt győzelme. Az együttes szélsőfedezetek tagjai közé tartozik több osztrák válogatott is, így a reprezentatív kapus Cart, a legjobb bécsi csatárak egyike Danis, a közismert szélsőfedezetek Jestrab és Dumser. E játékosokat a fiatal, de rendkívül tehetséges futballisták egész sora egészítik ki: Hauswirth hátvéd, Bock centerhalf, Tax center. Uher jobbösszekötő, Purz balhátvéd, Trinkl és Kirchner szélsők.

A Wacker csapata, amely ma este érkezik Kolozsvárra, a következő játékosokkal szerepel turáján: Cart és Kovar, Hauswirth, Purz és Urbanek, Rihittel, Bock, Jestrab, Dumser, Uher és Ehrlich, Danis, Trinkl, Windler, Tax, Kirchner és Freiburger. Lehetőség, hogy a WAC hírneves csatára, Walzhofer is a vendégcsapattal jöjjön a tárgyalások átengedése iránt sikerre vezetnek.

A mérkőzés, amelyben a bécsieknek egy kolozsvári kombinált lesz az ellenfele, vasárnap délután 6 órakor kezdődik. Előmérkőzést a Haggibbor játsszik az Amatőrök együttesével.

Hat kerületet fog a futballszövetség felállítani. Szeptember elején alakul meg a romániai önálló futballszövetség, és, mint már jeleztük, az előmunkálatok már szorgalmasan folynak. Információink szerint az eddigi 10 kerület helyett hat kerületet fognak létesíteni, megfelelő alkerületekkel, francia mintára. A tervek szerint a következő kerületeket állítják fel a futballsportban: Dél: Oltenia, Muntenia, Alduna és Dobrudzsa alkerületekkel. Közép: Kolozsvár, Brasó és Nagyszeben alkerületekkel. Nyugat: Temesvár és Arad kerületekkel. Észak: Bukovina, Észak-Moldva és Észak-Bessarabia. Kelet: Bessarabia és Moldva. Északnyugat: Nagyvárad és Szatmár. A futballszövetséget 3 bizottság fogja vezetni: egy adminisztratív, egy technikai és egy bíróbizottság. Mindezt így gondolják ki a vezetők, most csak az van hátra, hogy a játékosok tudjanak futballozni, a közönség járjon a meccsre, az egyesületek a sporttal törődjenek és a bírák tanuljanak meg bíraskodni.

Charité-szanatórium

Cluj-Kolozsvár, Strada Regală (Majáhs-utca) 12/a. szám. Telefon: 600.

Széleskörű orvosi gyakorlat, szülészet, (külön szülészobával és gyermekágyas osztállyal), nőgyógyászat, urológia, orthopédia, szemészet, fülészet, orvosi gégyógyászat stb. legjelesebb speciális orvosok vezetése alatt. — **Külön** aszeptikus és septikus műtőtermek. — Legelőrebb elvek szerint vezetett **külön** és **fogóházak**. — Cukor-, vese- és anyagforgalmi megbetegedések diétás kezelése. Diétás étkezések. Gyógyfürdők. Villamos gyógykezelések. — **Röntgen**-gyógyászat és vizsgálatok. Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. — Bejáró betegeknek gyógyfürdők, villamos kezeléseik, Röntgen stb. vizsgálatok. — Elsőrendű ápolás. Mérsékelt árak.

Igazgató főorvos:

Prof. Dr. Steiner Pál

Közgazdaság

Az osztrák malomipar is súlyos válság előtt áll

Bécs, augusztus 9. — Az utóbbi napokban két osztrák malom lett fizetésképtelen. Dacára annak, hogy csak kisebb malomról van szó, ez a két újabb fizetésképtelenség azt a látszatot kelthetné, mint ha az osztrák malomválság válság erősödött volna. De erről a jelen esetben nincsen szó, és hogy Ausztriában kisebb malomok még mindig főnkre mennek, még a múlt számlájára irandó. Ezek a fizetésképtelenségek szakemberek számára nem jelentenek meglepetést. Biztonsággal azzal lehetett számolni, hogy a gyengébb malomok tekintélyes része nem tudja a nagy válságot túlélni, ami még a nagy malomoknak is nehezebb esik, de azt hiszik, hogy a közeljövőben a helyzetben javulás fog beállni. Az osztrák piacot továbbra is a magyar verseny erősen nyomja, azonban éppen a tekintetben van remény a bécsi piac tehermentesítésére. Az utolsó esztendő folyamán a magyar liszt a külföldi piacokon sokat veszített versenyképességéből, mert az amerikai liszt olcsóbb. Az amerikaiaknak sikerült, hogy az északi és a déli piacokat elhódítsák Magyarországtól. Hamburgból és Szalonikiból kiindulva. Az amerikai és magyar áralakulás következtében most a magyar lisztek sokkal olcsóbbak lettek és ezért Magyarországot megint versenyképes. Anglia és az északamerikai államok, Hollandia, Dánia máris mutatnak nagy érdeklődést a magyar liszt iránt és budapesti jelentések szerint ezekbe az országokba már sok ezer vagon lisztet el is szállítottak. Amennyiben ez a mostani állapot továbbra is fennmarad, akkor az osztrák piac nagy tehermentesítésével lehet számolni. Ha a magyar malomok liszt-

jeiket a távolabbi külföldön el tudják helyezni, akkor óriási készleteikkel nem tudják majd az osztrák piacot olyan erősen, mint eddig, nyomni. Osztrák malomipari szakkörökben tehát azzal számolnak, hogy a magyar liszt jobb elhelyezhetősége következtében az osztrák malom helyzete javulni fog. Mindemellett hangsúlyozzák, hogy a malomipar még kedvezőbb viszonyok között sem tud állami támogatás és segély nélkül boldogulni. A parlamenti szünet előtt szó volt a lisztadó behozataláról és más segélyekre is gondoltak. A nemzetgyűlés megbízásából Buchinger képviselő foglalkozik ezen kérdéssel a tanulmányozásával és az ő tervei nagy körvonalakban már el is készültek. Buchinger képviselő álláspontja érintkezik az érdekeltségekkel és ugy az ipari, mint a mezőgazdasági körökkel tárgyal. Mivel azonban a döntésre pogosult politikai tényezők jelenleg Bécsből távol vannak, a végleges döntés csak akkor történhet meg, amikor a parlamentáris munkát újból felvették. Mindenesetre a jelen időben az egész anyagot gondosan előkészítik, úgy, hogy az összeülő nemzetgyűlés már kidolgozott terveket fog kapni. Az osztrák malomipar körében azt remélik, hogy az állami rendszabályok, valamint a világgabonapiacok helyzete együltvése a malomipar helyzetének a javulását fogja maga után vonni. A malomok egyelőre azonban még nagy tartózkodást mutatnak, ami az új gabonának vételét illeti, mivel a jelen pillanatban még nem lehet megállapítani azt, vajon a mostani pillanat a legalkalmasabb kenyérgabona beszállására.

Export—Import

Francisco Carlo Ferrandiz, Habano, Cuba, Apardato 1693. cég érdeklődik a román borsó és hagymatermelők és exportőrök iránt. Az érdekeltek fordulhatnak egyenesen az érdekelthez, amiről mindenestre értesítsék a kolozsvári kereskedelmi kamarát is.

Alfred Abrahamson, Charlottenburgi cég hüvelyes és különösen a fehér paszuly iránt érdeklődik. Érdekeltek a pontos címet a cluj-i kereskedelmi kamaránál tudhatják meg.

Egy frankfurti cég erdélyi lencse és általában gabonaüzletre szeretne összeköttetést.

Egy prágai cég romániai képviseletet vállalna máhviásra.

Két hatalmas külföldi kereskedelmi vállalat, egy bécsi és egy stuttgarti, a román alma és gyümölcs iránt érdeklődik.

Egy buzáui cég ügynököt vagy képviseletet keres szeszitalokra. A fenti cégek címeit megtudhatni a kolozsvári kereskedelmi és iparkamaránál.

Az angol ipar teljes címtára az érdekeltek rendelkezésére áll a kolozsvári kereskedelmi és iparkamaránál, a hivatalos órák alatt.

A Malmö városában székelő román

konzul azt tanácsolja a román gabona, állat és gyümölcs-exportőröknek, hogy a jövőben a hamburgi és kopenhágai közvetítő ügynököktől mentesítsék magukat és inkább keressenek maguknak egy svéd ügynököt. A fentnevezett terményeknek a svéd piacon való bevezetésén a konzulátus régóta dolgozik és úgy az érdekeltek részére a szükséges információkat készséggel fogja megadni. Címe: G. H. Hoid, Consul de Roumanie, Malmö.

a helyiségben folytatja. A pénzüzet új helyiségei rendkívül tágasak, kényelmesek és a végzett átalakításokkal teljes mértékben biztosítottak mondható a megnövekedett kliensforgalom zavartalan lebonyolítása.

SZÍNHÁZ—MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Szombat este 9 órakor: **Pista néni** (Ujdon-ság, Poor Lilivel, nagyon olesó mozi-helyárrakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 438).
Vasárnap este fél 10-kor **Ida regénye**. (Ujdon-ság, Nagyon olesó mozi-helyárrakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 439).

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szombaton csak 4 és félhat órakor: **A macska**. (A legújabb amerikai vígjáték-újdon-ság, 7 felvonásban. Főszereplő a filmművészet legragyo-góbb csillaga: Clara Bow.) 2. **Becs-telének**. (Nagyszabású 8 felvonásos dráma, Főszereplő: Bernhard Goetz ke.) 3. **Pótképek**. (Két és félórás előadások. Kétfős műsor.) Hely-árak: 30, 20 és 10 lej.)
Vasárnap d. e. 11 órakor. A nevező tír-ésők 7 felvonásos vígjáték. Mozima-tiné 15 és 10 lejes helyárrakkal. Főszereplő: Harry Liedke, Lya Mara, Verebes Ernő. Ezenkívül 2 felvoná-sos pótkép.
Vasárnap d. n. 3, 5 és 7 órakor: **A szerelem vértani**. (Két részes hatalmas filmdráma. Mind a két rész egy elő-adásban. 12 felvonás. Főszereplők: Emil Jannings, Puffly Lya, Mia May (II. Kisérő műsor.) Csak egy napig látható. Helyárak 30, 20 és 10 lej.

MOZI

CORSO-film-színház műsora:

Szombat 5, 7, 9 órakor. Premier! Gyurkovics lányok, Herceg Ferenc nagyszerű színműve után. Főszereplők: Betty Balfour, Willy Fritsch, Werner Fütterer, Lidia Potchina. Elő-játék: A legújabb Ufa világhíradó.
Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor Gyurkovics lányok, Herceg Ferenc nagyszerű színműve filmre feldolgozva. Főszereplők: Betty Balfour, Willy Fritsch, Werner Fütterer, Lidia Potchina. Előjáték: A legújabb Ufa journal.
Hétfőn 5, 7, 9 órakor: Gyurkovics lányok, Herceg Ferenc pompás színműve filmre feldolgozva. Főszereplők: Betty Balfour, Willy Fritsch, Werner Fütterer, Lidia Potchina. Előjáték: Ufa journal.

GRAND

nyári mozgó műsora. városháza udvarán
Szombat, vasárnap, hétfő és kedd este 9 órakor:
Wings, a szárnyas ember szimfoniája 14 felvonásban.
Főszerepben: Clara Bon, Charles Rogers és Richard Arlen.

Nőgyeim! Találomzott raktáron levő nyári női kalapokat fel-tűnően leszállított **Szenzáció!** olcsó árban árult az „IDEAL” női kalapüzlet Cluj, R. Ferd. 8.
Férfi és női kalapok formálása, alakítása, Panama és Girardi tisztítása 48 óra alatt gyári árban készülnek.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

JAZOMIR

Egy hős pacifista históriája

Írta: ALEX SLANK

(29)

Dingmann egészen természetesnek találta, hogy Magda megkapja az ígért állást. Megmutatta a naptárát, augusztus első napjaira várja a pályázatát. Ebben a tekintetben semmi hiba nem történhetik Dingmann egy korrekt férfi, aki minden körülmények között ura a szavának.

A nagy demokrata arca is virágos lett és jobban kiteljesedett ezekben a napokban. Általános titkos, közszégenkénti választójogi Választójogot a nőknek, választójogot mindenkinek, aki írni és olvasni tud, semmiféle jogot, akit a földbirtok, vagy a gyár, vagy az urak mohósága szolgálatban tartott. Azaz, hogy van joguk, sőt kötelességük meghalni, vagy rosszabb esetben megrokkanni kint az olasz sziklák között, vagy Albániában, vagy a francia földön.

„Vajjon, — kérdeztem a nagy demokrataktól, amikor megint találkoztam vele — itt is forradalom készül?”

„A szocialisták megcsinálhatják, helyesebben meg akarhatják csinálni, de én és a partom hűségesen ragaszkodunk az alkotmányhoz. Ezen belül fogunk mi majd új rendet teremteni.

„Ugyan kérem, miből állhat egy új rend? Legfeljebb abból, hogy egy-két zsidó államtitkár lesz a kormányban? Mondja, képviselő ur, megcsinálna maga Magyarország teljes függetlenségét?”

„Elég, ha a feudálisoktól függetleníjük az országot, ez pedig meglesz, mi helyt, az ország választójogot kap.

„Szerencse, — mondom — hogy Tisza csokányos a választójog kérdésében. Most, hogy az embereknek puská van, bizonyára törsre menne a dolog, de Tisza nem csinál concessió politikát és kétségtelen, hogy új embereknek kell majd átadni a helyét. Fogadok, egészen ismeretlenek fognak feltűnni a politikában, akárcsak a háboruban, akár csak a dinasztiaiban. Ki hallott azelőtt Károly királyról? Különben is Károly király nem szereti Tiszát. Nyakas kálomistának szokta csúfolni, Tisza meg mindenütt azt mondja a királyról, hogy olyan a horizontja, mint egy huszárhadnagyak, aki most hagyta el az éjszakai lokált.”

„En ezeket a szerkesztőségben hallottam és amióta segédszolgálatos lettem, olyan zurnalisztai vakmerőségre tettem szert, hogy a nagy demokrata a legjobban informált újságíróknak tarthatott.

„Mondok magának valamit, képviselő ur. Tudja-e, hogy államtitkárnak van kiszemelve kormányváltás esetén? Ez Önnek lehet személyileg fontos ügye, de még fontosabb, hogy a hivaték táborá ki fog bővíteni. Talán párt válik belőle.”

Nem gondoltam a nagy demokrata érzékenységére, különben nem mondtam volna neki ezeket.

„Ubul is mindig ezekkel hozakodik elé — és szíjjelvetelt lábakkal megállott a körút aszfaltján. Nagyon haragszom rá ezért. A szűkebb párt mindenütt néhány érdeklődőből és érdekeltebből áll, de a párt programja mellé, ha az becsületes és számolvet a tömegnek kívánságaival, milliókat lehet mozgósítani. Ugy vélem, oljott ennek az ideje. Egy parlamenttel, amit az én választójogom hoz össze, meg lehet csinálni az új Magyarországot.

„Izrael országát!”

A nevetéséből láthatta hogy ezt csak viccesen jegyeztem meg.

„A tehetségesek országát” — felelte kissé indignálódva.

„Ez nem jó. Az emberek nem biznak bennök. A tehetségesek rendszerint linkek. Az embereknek a dolgozók országát kell.

„Tudom, tudom. Szocialista jelszó. Ures puffogás. A mosdatlan kéz, az ápolatlan köröm, a félműveltség és a nagy ígéretek uralma. Egy hónapig nem tartatnák magukat! És forradalmat akarnak! Nem tudná megmondani, kivel vezetik le a forradalmat. Le fognak csuszni, akár csak a klerikálisok. Kein Fressen für mich!”

Minden átmenet nélkül kérdeztem:

„Mondja képviselő ur, ha maga bent lenne a kormányban, meg álltaná a háborút és megtorná a háboru bünöseit?”

Ritkán történt, hogy nem azonnal, ütőszórien felelt. Most néhány pillanatra gondolkodott.

„En már csak olyan atmoszférában jöhetnek, amikor a háborút végérvényesen megutálták.”

„Nagyon dodonai válasz volt, ami vakmerőséget szemtelenséggé fokozta.

„Képviselő ur, a polgári közvélemény szerint, ön csak a zsidókat képviselheti a politikában. Ha maga azonban nagyon radikális akar művelni, menjen mégis a szocialistákhoz. Ott nem nézik az ember származását és közöttük misszót teljesíthet.

„Tudom, tisztában vagyok velük, hiszen mondtam. De bizza csak rám, én majd megmutatom, mit lehet csinálni ebből a közporkori országból. Kapjak csak a szavam mellé egy kis hatalmat.”

„Az államtitkárság még nem valami különös hatalom!”

Csodálkozva végigmért.

„Az államtitkárság valóban nem különös hatalom és zsidó államtitkár nem is fehér holló Magyarországon. Volt régebben egy tót-zsidó államtitkárunk, ujjban egy fütykös zsidó, der Herr Vadász von Kleinwarden. Nekem többet ér az államtitkárságnál az én mostani rugékonyságom. Értette?! En fiam, miniszter akarok lenni. Igen, igen! Izrael sarja Mária országának minisztere kíván lenni, ha nem hallotta volna jól. Muszáj, hogy egy zsidó miniszter jöjjön nehogy ebből az országból az inkvizíció állama váljék.

Ezt a beszélgetésem elmondottam a szerkesztőségben és ritkán hallottam olyan jókat kacagni, mint most. Pedig szomorú napok voltak: a liszt-cédulákra mind kevesebb lisztet adtak és egy fél kiló cukorért órákhozatt kellett álgólgálni. A cseh katonák sorozatos lázadásáról egy betű nem jelenhetett meg a lapkban, de mindenki tudta, hogy a monarchia omladozik. Olyan összeomlás azonban, amit zsidóval gátoltattak volna meg, nem jöhet, mondták a fiuk. Talán a második millennium után.

Egyelőül Ubul tamaskodott.

„Az mondom nektek fiuk, aki a végén nevet, az nevet a legjobban. A nagy demokrata nem szokott üres szalmát csépelni. Nézzetek körül! Mindenütt a világon a polgárság uralkodik. A gazdag, vagy kevésbé gazdag polgárság. De senkinek eszébe nem jut sehoh a világon, hogy csak a történeti rétegek számára legyen fenntartva az ország vezetése. Érzem, hogy sem simán, sem diadalittasan nem fog befejeződni ez a különös szenzáció.

Voltak hangok, amelyek józanabban mérlegelték a dolgokat. Elismerték, hogy a nagy demokrata nál tehetségesebb szónokot aligha lehet találni az országban, becsületesebb ember is keveset. Csak hogy eddigi munkája bírálathoz és ellenzéki-eskedésben telt. Nem alkalmas a kormányzatra egy monarchiában. Talán Montenegróban, — jegyezte meg valaki, ahol nem divik az udvarnál a spanyol ebikett. De el sem tudták képzelni, hogy a köpcös, és eleganciára mitsem tartó ember udvari ünnepeken reprezentáljon egy országot.

Levelet kaptam Magdától és érdekes, hogy az orosz forradalomnak még erre is meg volt a maga hatása. Már nem ír olyan magas lóról és közli, hogy annyira el van foglalva, tanulással, hogy egy időre felfüggeszti az írást. Jól tudtam, hogy nem ez az igazi ok. A leány orientálódik. Ez igazi nőiség. Nem is követelhet az ember következetességet az asszonynépségtől és ebben rejlik talán az a titokzosság amely a férfiakat olyan nagyon vonzza a nőhöz. Itt van mindjárt Irma. Bizony örözi még gondolatban sem szabad feltételezni, hogy elhagyja az elveit.

(Polyt. következik.)

Rádió műsor

Idő: középEurópai

Szombat, augusztus 10. Budapest.
 9.15. Gramofonhangverseny. Verdi: Aida, Bizet: Agnus Dei, Adam: Noel, Greta La Favouette (Galli Curci), Koenemann: How the King went to war. (Saljapin), Beethoven: In questa tombe oscura. Saljapin) Padilla Princesita (Fléta), Rossini: Szevillai borbély, Rossini: Szevillai borbély Galli Curci, Bishop. Home sweet home (Galli Curci), Thomas: Mignon ária I. felvonás, Thomas: Mignon II. felvonás Cui: Orientale, Drdla: Souvenir, Strauss Donauweilchen, Strauss Freat auch des Lebens, Balázs: Szidnak engem az emberek, Balázs: Te jönni fogsz, dr. Sándor: Ne sirj kislány, dr. Sándor: Csak egy szál virágot, Sohse hittem volna, De Fella: Spanyol tánc De Fella: Tüztánc, Offenbach: Hoffmann me-siből egyveleg. Gounod: Faust-valzer. 9.50. Hírek. 12.05. A m. kir. honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye. Strauss, Gounod és Wagner Richárd műveiből. 12.25 Hírek. 13. Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14.30 Hírek, élelmiszerárak. 16. Nergert Vilma előadása: Szociálpedagógia a háztartásban. 16.45. Pontos időjelzés, időjárás-jelentés és hírek. 17.20. A Magyar Diák Külügyi Bizottság előadása. 17.60. Másfélórás könnyű zene. 19.55. Az Országos Cserkész Szövetség előadása. 20. A salzburgi ünnepi játékok keretében a bécsi állami Operaház együttesének előadása Salzburgból. Mozart: Lakatos Tóni és Misi cigányzenekarának hangversenye.
Bécs: 19. Mozart Don Juan c. operájának közv. Salzburgból.
Berlin: 20. Népszerű zenekari hangverseny.
Bern: 19. Mozart: Don Juan c. operájának közv.
Pozsony: 20. Operarészletek.
Breslau: 19.50: Emlék a Spitzbergákról. 20.15: Vidám zenei est.
Brünn: 20: Operast közv. Prágából.

Kassa: 20: Operarészletek.
Krakó: 20.30: Hangverseny közvetítése Varsóból.
Lausanne: 19: Mozart: Don Juan című operájának közvetítése.
Lipce: 19: Mozart: Don Juan című operájának közvetítése.
Milano: 20.30: Esti hangverseny. 23.15: Jazz-Band.
Nápoly: 23: Jazz-Band.
Prága: 20: Operarészletek.
Torino: 21: Puccini: Bohémélet című operájának közvetítése.

VASÁRNAP, augusztus 11.

Budapest: 9: Ujsághírek. Kozmetika. 10: Református istentisztelet a Kálvintéri templomból. 11: A salzburgi ünnepi játékok keretében a Weni Filharmoniai Társaság hangversenye Salzburgból. 15.30: A m. kir. földmivélsügyi minisztérium rádióelőadásorozata. Grabner Emil m. kir. gazdasági főnátácsos kísérletügyi igazgató előadása: Ószi teendők jó tengeri és takarmányrépavetőmag, valamint burgonyavetőmag biztosítása érdekében. 16: Rádió Szabad Egyetem. 1. A szabadságharc dalai. Éneklő Jákó Béla. Kiséri Bura Sándor és cigányzenekara. 2. Boroszlai Árpád: A világsi fegyverletétel (80 éves évforduló). 3. A szabadságharc dalai, éneklő Jákó Béla. Kiséri Bura Sándor és cigányzenekara. 4. Az Országos Stefánia-szövetség előadása. Dr. Rohrböck Ferenc főorvos felolvasása: Miért pusztul el olyan sok csecsemő nyarol, hogyan előzhetjük meg. Utána pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.30: A budapesti államrendőrség zenekarának hangversenye az alsómargitázegeti Márkus-éteremből. 19: A Budapesti Színház operéjtjének főbb énekszámai. Előadják: Fejes Teri, Somogyi Nusi, László, Békassy István s a Budapesti Színház zenekara. Vezényel: Szánthó Mihály karnagy. 20: Sporteredmények. 22.25: Színműelőadás a Studióból: A Noszty-fiu esete a Tóth Marival. 22.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

Üzleti könyvek

az új bélyegtvörvény szerint lapenként 50 banival felülbélyegzendők (1929 július hó 20-tól). A hitelesítést t. vevőknek aznap elintézem.

BOROS

papirkereskedő
Telefon 10-83

ZONGORÁK,

Gebrüder Stigl gyártmány, rövid teljesítésű állapotban 30.000 Leierk, Boroszlai gyártmány, kitűnő hang, 23.000 Leierk sürgősen eladó.

ROSENBERG

regisgterekeskedő Ciu, Calca Victori 5.

Hirdessen az Uj Keletben

Központi fűtések,

ipari szárítók, fűdő- és villanyberendezések tervezése, számítása és szerelése

Polonyi és Velits

okl. g. mérnökök Turda (Torda.)

Extradyn néven forgalomba hozott saját készítményű rádiókészülékeink minden gyártmány minőségét és árát verik.

BRAZAY
MENTHOLIN
M. FRANZBRANTWEIN